

časopis košických bohoslovcov

Boromeo

II. číslo občasníka, 2013

téma:

R
O
D
I
N
A

+ DARČEK (CD)

V ČÍSLE NÁJDETE

Editoriál <i>M. Jaklovský</i>	3	Globálna sexuálna revolúcia <i>M. Pavlík</i>	39
Deň za dňom... <i>M. Pavlík</i>	4	Pochod za život <i>(zápisky)</i>	40
Rok viery vo svetle pápeža <i>L. Hatala</i>	6	Poetika Musica <i>(tvorivá skupina)</i>	42
A znova je v seminári! <i>(rozhovor)</i>	9	Na počiatku bolo Slovo <i>M. Timko</i>	44
Prišli k nám... <i>(prváci)</i>	12	„American boys“ <i>M. Lacko, P. Szeles</i>	46
Rodina a jej povinnosti <i>M. Marcin</i>	18	SDM 2013 - Rio de Janeiro <i>M. Tuleja</i>	48
Život je ten pravý dar <i>J. Pichoňský</i>	21	„Slovenské Rio“ - R13 <i>J. Vaško</i>	49
Poverčivosť v kresťanskej rodine <i>M. Lacko</i>	22	Lumen Fidei - O svetle viery <i>M. Lacko</i>	50
„Bohu nič nie je nemožné...“ <i>(rozhovor)</i>	24	Duchovná obnova <i>T. Jacko</i>	52
Muž k žene a žena k mužovi <i>M. Gočík</i>	32	Nota Bene <i>(zamyslenie)</i>	53
„Na slovíčko“ s Gabriele Kuby <i>(rozhovor)</i>	36		

BOROMEO (www.kske.sk/boromeo) - **Šéfredaktor:** Marián Jaklovský - **Zástupca šéfredaktora:** Jakub Pichoňský - **Redakčná rada:** Martin Tuleja, Lukáš Imrich, Michal Lacko, Michal Pavlík, Marek Marcin, Jozef Vaško, Lukáš Hatala, Michal Timko - **Grafická úprava:** Marek Marcin, Jozef Vaško - **Text prešiel jazykovou úpravou** - **Vydáva:** Kňazský seminár sv. Karola Boromejského - **Adresa:** Hlavná 91, 042 03 Košice - **E-mail:** casopisboromeo@gmail.com - Vychádza dvakrát do roka - **Tlač:** Vydavateľstvo Michala Vaška, Námestie Kráľovnej Pokoja 3, 080 01 Prešov - **Predná obálka:** archív rodiny Novotnej - **Zadná obálka:** seminárny archív

EDITORIÁL

(MARIÁN JAKLOVSKÝ)

Vianočný stromček, koledy, vôňa škorice a medovníkov... Až priveľmi sme si zidealizovali tieto sviatky. Často si ich spájame iba s príjemnými pocitmi a s rodinnou pohodou. Taká „sladká romantika“. A pritom, aké boli skutočne tie „prvé“ Vianoce? Dráma vykúpenia nám možno uniká a ostáva nepochopená.

Anjel Gabriel zvestoval Márii, že sa stane matkou Božieho Syna, pretože našla milosť u Boha. Dá mu meno Ježiš a bude sa volať Synom Najvyššieho (porov. Lk 1,30-31). Mária, aj keď bola uchránená od dedičného hriechu, nebola žiadna „super žena“ ako moderní hrdinovia z akčných filmov. Bola „obyčajným“ človekom, ktorý taktiež prežíval pochybnosti a strach, cítil bolesť či musel bojovať o svoju vieru. A predsa bola výnimočná. Výnimočná svojou odvahou a pokorou, svojou dôverou Bohu, ktorej sa učila zo dňa na deň stále viac. Bola na „ceste viery“ – jej viera rástla postupne každou jednou skúškou a ťažkosťou.

Čo asi Mária prežívala, keď „počala“ z Ducha Svätého? Ako to povedať Jozefovi? Som v požehnanom stave ve bez jeho „pričinenia“ a pritom som jeho snúbenica (vo vtedajšom židovskom chápaní vlastne už manželka, len ešte nebývali spolu). Prichádza ďalší Boží zásah: „Jozef, neboj sa prijať Máriu...“ (porov. Mt 1,20). A ďalšia veľká odpoveď viery. Tentoraz od Jozefa.

Ďalej putovanie z Nazareta do Betlehema (asi 150 km), pravdepodobne pešo, a k tomu ešte „v druhom stave“. Neskôr útek do Egypta, pretože Herodes striedol na život dieťaťa. Mohli by sme pokračovať ďalej až po Golgotu, po tú najkrutejšiu ranu pre matku, ktorá vidí umierať svojho syna. Prečo to všetko? Toľko problémov, komplikácií. Bože, je to všetko naozaj Tvoje dielo? Tak prečo toľko prekážok? Tieto otázky si možno kladieme aj my.

Často vnímame svätých ako tých, ktorí mali zázračné schopnosti a boli uchránení od všetkých problémov. Avšak, to nie je vôbec pravda. Boli „obyčajnými“ ľuďmi. Ich „výnimočnosť“ spočíva v odpovedi viery, ku ktorej sme aj my všetci pozvaní. Preto sa nebojme vykročiť spolu s Pannou Máriou, sv. Jozef (a mnohými ďalšími) za Ježišom svojou vlastnou „cestou viery“. Vyrazme tu a teraz.

DEŇ ZA DŇOM...

MICHAL PAVLÍK

FOTO: SEMINÁRNY ARCHÍV

Každý rok je príležitosťou na spoluprácu s Božou milosťou. Aj v tomto roku sme príležitosť dostali neúrekom, no o ich využití musí uvažovať každý sám. K nahliadnutiu do nášho seminárneho života v období od začiatku akademického roka do sviatkov Narodenia nášho Pána slúžia nasledujúce riadky...

Duchovné cvičenia

10. – 15. september 2013

Po prázdninách a pred začiatkom nového akademického roka sa všetci bohoslovci Kňazského seminára sv. Karola Boromejského v Košiciach vždy najprv pripravujú duchovne, a to utiahnutím sa do úplného ticha na päťdňové duchovné cvičenia. Tento rok sme si vykonali duchovné cvičenia v Jezuitskom exercičnom dome v Prešove, pod vedením Mons. Mariána Bublinca, kňaza Banskobystrickej diecézy. Ústrednou témou týchto cvičení s názvom „Pane, nauč nás modliť sa...“ bola práve modlitba.

Veni Sancte

30. september 2013

V pondelok 30. septembra o 19.00 h sa uskutočnilo Veni Sancte, čiže vyzvanie Ducha Svätého na začiatku akademického roka. Na svätej omši, ktorú celebroval otec arcibiskup Mons. Bernard Bober, sa zúčastnili aj predstavitelia Katolíckej univerzity v Ružomberku, na čele s rektorom prof. Tadeuszom Zasepom. Na konci sv. omše podarovalo UPC-čko malé darčeky všetkým zúčastnením prvákom.

Akolytát

16. september 2013

V pondelok, dňa 16. septembra 2013, sa v košickom seminárnom Kostole sv. Antona Paduánskeho konala slávnosť uvedenia do služby akolytov. Otec arcibiskup Mons. Bernard Bober ustanovil do služby akolytov šiestich bohoslovcov piateho ročníka.

Priateľský futbalový zápas seminaristov

28. september 2013

Aj tento rok sa uskutočnil tradičný futbalový zápas medzi prvákmi a výberom seminára.

Toto športové podujatie sa nieslo v priateľskom duchu a aj napriek negatívne výsledku v prospech prvákov nikto neodchádzal sklamaný, lež v dobrej nálade.

Púť do Obišoviec

8. október 2013

Už niekoľko rokov veriaci Košickej arcidiecézy putujú v prvý októbrový víkend do Obišoviec k milostivému obrazu Panny Márie. Tejto púte sme sa zúčastnili aj my, bohoslovci kňazského seminára sv. Karola Boromejského. Na toto pútnické miesto sme si niesli svoje povolania a svoje prosby o vytrvalosť v službe, do ktorej nás Boh volá. O 10.30 h začala slávnostná svätá omša, ktorú celebroval

košický arcibiskup metropolita Mons. Bernard Bober a homíliu predniesol košický eparcha vладыka Milan Chautur. V homílii pripomenul dôležitosť modlitby ruženca pre každého.

Púť bohoslovcov na Velehrad 11. – 13. október 2013

Ako je to už v poslednom čase zvykom, aj tento rok sa uskutočnila púť slovenských a českých bohoslovcov na Velehrad. Toho roku to bola už deviatá púť, ktorej sa zúčastnil aj náš kňazský Seminár sv. Karola Boromejského v Košiciach. Úvodným duchovným slovom nás privítal profesor Olomovskej univerzity Michal Altricht. Ďalším programom bola modlitba sv. ruženca a to v slovenskom, českom, latinskom a cirkevno-slovenskom jazyku. Po ruženci nasledovala slávnostná omša, ktorú celebraval olomovský arcibiskup Mons. Ján Graubner. Po slávnostnej sv. omši nasledoval obed. Potom nás čakala ešte spoločná prednáška Marca Rupnika, ktorý nás vo svojom príhovore upriamil na cestu ku kňazstvu. Poukázal na dôležitosť skúsenosti s Kristom ako Vykupiteľom, Spasiteľom, ktorý zachraňuje a vyvádza z ríše smrti.

Duchovná obnova s otcom Jozefom Kohútom 18. – 20. október 2013

Po duchovných cvičeniach nastal v našom seminári čas znovu sa duchovne obnoviť. Duchovnú obnovu viedol kaplán z Univerzitného pastoračného centra v Košiciach, otec Jozef Kohút. Prvú meditáciu uviedol myšlienkami nášho patróna sv. Karola Boromejského o duchovnom živote kňaza a dôležitosť modlitby v jeho živote. Neskôr nás povzbudil, aby sme vždy dôverovali Bohu a snažili sa dôverovať svojim bližným aj napriek sklamaniam, ktoré sme v živote prežili. Pretože Boh nám, mne i mojim bližným okolo mňa, dôveruje. Túto prednášku zakončil vetou: „Aj keď Ho práve my mnohokrát sklame, On nad nami palicu neláme,“ a vyzval nás k modlitbe a meditácii nad ľuďmi, ktorým dôverujem ja, ktorí môžu dôverovať mne, a ktorých som práve ja v živote sklamal.

Stretnutie s rodičmi prvákov 27. október 2013

Táto nedela bola výnimočná najmä pre našich bratov prvákov, ktorých prišli navštíviť ich rodičia. Tí sa stretli nielen s nimi, ale aj s predstavenými seminára, ktorí im priblížili život v našom seminári, a mohli si obzrieť miesto, v ktorých ich synovia bývajú, učia sa, modlia...

Odpustová slávnosť sv. Karola Boromejského 4. november 2013

V tento deň sme si pripomenuli veľkého svätca a zároveň patróna nášho seminára. Odpustovú svätú omšu v seminárnom kostole celebraval náš otec arcibiskup Bernard Bober. Pred svätou omšou požehnal bratom štvrtákom reverendy, ktoré navonok vyjadrujú približovanie sa ku kňazstvu.

Duchovná obnova s otcom Slavomírom Bakoňom 15. - 17. november 2013

Druhá duchovná obnova sa niesla v duchu autenticity povolania. Otec Slavomír Bakoň, správca farnosti Pavlovce nad Uhom, nám pripomenul dôležitosť pravdy v jej praktickom aspekte. Úprimnosť voči sebe i iným má byť charakteristickou črtou každého, kto chce nasledovať Krista.

Mariánska akadémia 9. december 2013

Každoročne sa slávnosť Nepoškvrneného počatia Panny Márie v našom seminári zvyrazní aj mariánskou akadémiou, ktorú pripravujú bratia piatáci. Prednášajúci nám umožnil hlbšie vniknúť do tajomstva tejto slávnosti.

Duchovná obnova 13. – 15. december 2013

Posledná duchovná obnova v tomto kalendárnom roku sa niesla v duchu prehĺbenia nášho vzťahu s Kristom. Exerციátor nám v troch prednáškach predstavil časté úskalnia duchovného života. Požiadavka, ktorú na nás Kristus kladie, aby sme ho nasledovali, je určite neľahká. Dôležité je otvoriť sa na prameň milostí, ktorý nám Kristus ponúka. Po skončení duchovnej obnovy sme sa rozišli do svojich domov, aby sme mohli sláviť Vianoce v kruhu svojich najbližších.

Rok viery vo svetle pápeža Františka

LUKÁŠ HATALA
FOTO: INTERNET

Pápež z kraja sveta – týmito slovami sa označil v druhú marcovú stredú pred zrakmi tisícov pútnikov na svätopeterskom námestí novozvolený nástupca apoštolov, pápež František. Sedemdesiatšesťročný Jorge Mario Bergoglio úvodnými slovami očaril nejedného kresťana, keď pred prvým požehnaním Urbi et Orbi vyzval všetkých ľudí k tichej modlitbe

za nového Kristovho námestníka. Slová plné úcty a vďaky adresoval aj emeritnému pápežovi Benediktovi XVI. Vo štvrtok predpoludním už kroky pápeža Františka smerovali do jednej zo štyroch pápežských bazilik, Baziliky Santa Maria Maggiore, kde sa pomodlil pred známou rímskou mariánskou ikonou Salus populi Romani. Po nej pozdravil prítomných veriacich a podišiel k jednému z oltárov v bočných kaplnkách, pri ktorom slúžil vo vianočnú noc svoju prvú svä-

tú omšu sv. Ignác z Loyoly, zakladateľ Spoločnosti Ježišovej, do ktorej patrí aj pápež František. O piatej hodine popoludní slávil novozvolený Petrov nástupca v Sixtínskej kaplnke Apoštolského paláca svätú omšu so všetkými kardinálmi – voličmi.

Začiatkom mája prijal František vyše 900 vyšších rehoľných predstavených ženských rehoľí. Pripomenul im, že ich panenstvo musí byť plod-

né v duchovných otázkach a podotkol ich nenahraditeľnú materinskú úlohu v živote Cirkvi. Vyzval ich, aby boli obrazom Panny Márie, ktorej je zasvätený celý mesiac máj. Ten v Ríme nevrcholil tradične v priestoroch Vatikánskych záhrad pri Lurdskej jaskynke, ale na svätopeterskom námestí, kde sa Svätý otec pomodlil modlitbu posvätného ruženca spolu s prítomnými pútnikmi.

„Svedectvom života prinášajme to najcennejšie, čo máme: Krista a jeho evanjelium.“ Túto výzvu pri príležitosti kanonizácie nových svätých adresoval pútnikom na Námestí sv. Petra pápež František, keď priblížil životné príbehy 802 mučeníkov z Otranta, ktorí položili životy za Krista počas otomanských vpádov, a dve zakladateľky rehoľných kongregácií – Lauru Montoyovú z Kolumbie a Mexičanku Máriu Guadalupe García Zabalovú.

Pri príležitosti Roka viery a dňa encykliky Evangelium vitae sa 2. júna v Ríme a v katedrálach na

celom svete uskutočnila dosiaľ nevidaná akcia. Veriaci z každého kraja zemegule sa v rovnakom čase spojili v spoločnej celosvetovej eucharistickej adorácii. Kresťania v Honolulu, na Cookových ostrovoch či na súostroví Samoa adorovali ráno o piatej hodine. Ani pápež nebol výnimkou. Ten sa pred Sviatosťou oltárnou modlil spolu s veriacimi Ríma vo svätopeterskej bazilike. Úmysly modli-

tieb boli za Cirkev na celom svete a za rôzne časti sveta, ktoré zažívajú utrpenie nového otroctva, sú obeťami vojen, obchodovania s ľuďmi, obchodovania s drogami či otrockej práce.

Nasledujúce dni a mesiace pápeža Františka boli poznačené prácou na pripravovanej Encyklike *Lumen fidei*. Tá svoju konečnú podobu nadobudla na slávnosť patrónov večného mesta 29. júna slávnostným podpísaním sa Svätého otca. V tento deň sa už tradične počas svätej omše udeľovali aj pália novým arcibiskupom metropolitom, ktoré im majú symbolizovať a pripomínať dôležitosť ich pastierskej služby.

Plody nového pontifikátu ani pre miestnu Cirkev na Slovensku nenechali na seba dlho čakať. V apríli prišla na Slovensko správa o vymenovaní pomocného biskupa pre prešovskú archieparchiu, ktorým sa stal Mons. Milan Lach. Druhé biskupské menovanie prišlo 11. júla, keď

sa doterajší administrátor sede vacante Mons. Ján Orosch stal trnavským arcibiskupom. V tom istom mesiaci kresťania v slovenských národoch slávilí príchod vierozvest-

cov svätých Cyrila a Metoda. V tomto roku sme slávilí už 1 150. výročie ich misie na slovanskej pôde. Pri príležitosti tak vzácneho jubilea pápež František vymenoval na túto slávnosť svojho osobitného legáta J. Em. kardinála Franca Rodého. Ten predsedal liturgickej slávnosti v Nitre a o dva dni neskôr bol hlavným celebrantom pontifikálnej svätej omše na najväčšej slovenskej púti v Levoči.

Netradičný začiatok letných prázdnin zažilo

250 detí žijúcich v Taliansku, ktoré privítal a pozdravil pápež František na miestnej vatikánskej železnici. Išlo o deti vo veku od 6 do 10 rokov, ktoré trpia psycho-sociálnymi problémami. Táto jazda vlakom je jednou z foriem „Nádvoria detí“, ktoré je súčasťou „Nádvoria hľadajúcich“, iniciatívy Pápežskej rady pre kultúru.

Letný program najvyššieho pastiera Katolíckej cirkvi nemožno nazvať dňami oddychu či relaxu. Ten, na rozdiel od svojich predchodcov, sa rozhodol „prázdninovať“ vo Vatikáne. O niekoľko kilometrov severnejšie Castel Gandolfo navštívil iba na slávnosť Nanebovzatia Panny Márie, kde slávil liturgiu v miestnom Kostole svätého Tomáša. Vrcholom leta a zatiaľ aj doterajšieho pontifikátu bola prvá zahraničná cesta pápeža Františka do jeho rodných končín Južnej Ameriky. Tam sa od 22. do 29. júla zúčastnil na 28. svetových dňoch mládeže. Oficiál-

ny program začal v stredu 24. júla púťou do národnej mariánskej svätynie v Aparecide. Okrem iného sa pápež stretol v najvyšších predstaviteľmi Katolíckej cirkvi v Brazílii, navštívil Nemocnicu sv. Františka z Assisi, v ktorej sa

venujú mladým závislým na drogách a alkohole. Medzi zaujímavosti patrilo, nepochybne, pozhnanie olympijskej vlajky pred blížiacimi sa letnými Olympijským hrami v brazílskom Rio de Janeiro. 27. júla v Katedrále sv. Šebastiána spolu v prítomnými biskupmi a kňazmi slávil svätú omšu za účasti rehoľníkov a seminaristov. „Zostávať s Kristom neznamená izolovať sa, ale vychádzať v ústrety iným. Ježiš je Dobrý Pastier, je naším pravým pokladom. Prosim vás, nevypúšťajte ho z

nášho života! Zakoreňujme v ňom stále viac svoje srdce.“ Týmito slovami oslovil pápež prítomných Bohoslovcov a zasvätené osoby. Svetové dni mládeže vyvrcholili záverečnou svätou omšou s mla-

už z úvodných chvíľ vyčítať smútok v tvári pápeža. Slová „Kresťan je silný, nie násilný“ adresoval, predovšetkým, obyvateľom Egypta, ktorých dôrazne prosil o pokoj v ich vlasti. Za nich obeto-

dými, na záver ktorej Svätý otec oznámil miesto najbližšieho stretnutia mládeže s hlavou Katolíckej cirkvi. To sa uskutoční v roku 2015 v poľskom Krakove.

V nedeľu po slávnosti Nanebovzátia Panny Márie sa pápež František už tradične z okna Apoštolského paláca pomodlil modlitbu Anjel Pána. Na rozdiel od iných modlitieb sme mohli

val celú poludňajšiu modlitbu, po ktorej dvakrát zvolal: „Mária, Kráľovná pokoja, oroduj za nás!“ Nepokoje v politicky rozvrátenom Egypte nasledovali ďalšie politické vzruchy na Blízkom Východe, kde hrozila vojna. To, že pokoj násilím nemožno nikdy dosiahnuť, Svätý otec potvrdil ráznym krokom, keď 7. september vyhlásil za Deň modlitby a pôstu za pokoj v Sýrii.

Posledný septembrový deň bolo na pláne prvé kardinálske konzistórium od zvolenia nového pontífika. Na ňom bola najbližšia nedeľa Božieho milosrdenstva (27. apríla 2014) označená za deň svätorečenia dvoch blahoslavených pápežov – Jána XXIII. a Jána Pavla II. Pápež František ešte počas rozhovoru s novinármi v lietadle pri návrate z Ria de Janeiro povedal, že spoločné slávenie týchto dvoch svätorečení chce byť znamením pre Cirkev a ocenením svätosti veľkých pápežov, svedkov našej doby, ktorí sú rôznym spôsobom spojení s Druhým vatikánskym koncilom. Pápež Ján XXIII. koncil zvolal a Ján Pavol II. učenie koncilu uvádzal do praxe.

Ružencový mesiac Panny Márie vyvrcholil vo Večnom meste v dňoch 12. a 13. októbra. Tieto Mariánske dni sa uskutočnili pri príležitosti 96. výročia fatimských udalostí, kde bola prinesená originálna socha Panny Márie Fatimskej z Portugalska. V programe bola zahrnutá nielen modlitba posvätného ruženca, ale aj modlitba Via Matris (Matkina cesta), pozostávajúca z rozjímaní nad siedmimi bolesťami Panny Márie. Nasledovalo nočné bdenie pri nohách Panny Márie, ktorého vyvrcholením bola záverečná Eucharistická slávnosť, po ktorej pápež František zasvätil celý svet pod materinský plášť Panny Márie.

A ZNOVA JE V SEMINÁRI!

JAKUB PIHOŇSKÝ
FOTO: MICHAL LACKO

Po trinástich rokoch kňazstva sa duchovný otec Štefan Novotný znovu vracia do seminára. Avšak teraz už neprichádza ako bohoslovec, ale ako náš nový rektor. Otec arcibiskup Mons. Bernard Bober ho do tejto služby menoval v júli tohto kalendárneho roku. Na prahu jeho nového poslania sme mu položili pár otázok, aby sa nám on sám v krátkosti bližšie predstavil.

1. Otec rektor, mnohí Vás už poznajú či z fakulty, kde učíte, alebo z miest, kde ste vo svojej doterajšej kňazskej službe pôsobili. No napriek tomu, my zvedavci bohoslovci, pre lepšie spoznanie Vašej osoby, Vás chceme poprosiť, aby ste sa nám na prahu pôsobenia v seminári v krátkosti predstavili.

Narodil som sa síce v prešovskej nemocnici, ako mnohí toho roku, ale život nepovažujem za chorobu, a preto všade vravím, že pochádzam z Ostrovian, kde som vyrastal a strávil krásny čas detstva a dospievania. Základnú školu som absolvoval v Šarišských Michalánoch a potom som štyri roky strávil v Prešove na Gymnázium na ul. T. Ševčenka, tzv. „dolné gymko“, ktoré dnes, ak sa nemýlim, funguje ďalej pod menom J. A. Reimana. Boli to krásne roky a s vďačnosťou spomínam na stretká vo farnosti (najprv do roku 1989 tajne na fare) a potom už verejne na iných miestach, kde sme sa popri zábave a práci učili rozjímať nad Božím Slovom. Som veľmi vďačný Bohu za duchovného otca Juraja Takáča, ktorý našej generácii veľmi pomohol nájsť a realizovať svoje povolanie. Rok po maturite som sa prihlásil do seminára, vtedy to bolo ešte na Spišskú Kapitulu. Napriek tomu, že som bol prijatý, v septembri som tam nenastúpil. S dovoľením a požehnaním o. arcibiskupa Alojza Tkáča som absolvoval civilnú vojenskú službu na fare v Starom Tekove, kde sídlil levický dekan o. Jozef Mrkvica. Po tejto vynikajúcej skúsenosti, ktorá neskôr bola „klasifikovaná“ ako pastoračný

ročník, som v septembri 1994

nastúpil do prvého ročníka seminára, ktorý sa práve otváral v Košiciach. Po šiestich rokoch som bol v skupine prvých ordinandov košického seminára vysvätený 17.6.2000 za kňaza a nastúpil na kaplánske miesto do Michaloviec. Po roku som odišiel do košickej farnosti Dómu sv. Alžbety a potom som bol uvoľnený pre postgraduálne štúdium na RK CMBF UK. Počas neho som ešte niekoľko mesiacov spravoval farnosť Kechnec – Seňa a po skončení licenciátu som nastúpil ako kaplán do UPC v Košiciach. Dokončil som doktorát v Bratislave a pustil sa do univerzitnej pastorácie, ktorá ma chytila za srdce a ešte nepustila J, aj keď už formálne nie som kaplánom UPC. Po ôsmich rokoch v UPC som bol prekvapivo pozvaný do služby rektora kňazského seminára. Popri službe kaplána UPC som ešte vyučoval biblické predmety na Teologickej fakulte Katolíckej univerzity a príležitostne sprevádzal na biblických púťach.

2. Kňazstvo je nádhernou, no zároveň aj značne obetavou i zodpovednou službou. Rektor kňazského seminára je poslaný viesť prípravu, lepšie povedané, formáciu adeptov na túto službu. Vyžaduje si to teda istú duchovnú autoritu a o to väčšiu obetavosť, trpezlivosť i zodpovednosť. Akou cestou ste sa dozvedeli

a s akými dojmami ste prijali rozhodnutie, že práve Vám má byť zverené toto poslanie?

Na košický Deň rodiny, keď som vošiel do sakristie Dómu sv. Alžbety, aby som spolu s ďalšími kňazmi koncebroval pri slávnostnej sv. omši. Otec arcibiskup mi po podaní ruky povedal, aby som ho počkal po skončení sv. omše. Vzal ma na úrad do kancelárie a to som už tušil, že sa niečo zomelie, len som nevedel čo. Keď mi o tom povedal, najprv som sa rozosmial, ale keďže o. arcibiskup nežartoval, rýchlo ma to prešlo. Dostal som pár dní na rozmyslenie. Keď som mu potom začal vypočítavať dôvody, pre ktoré sa na túto službu nehodím, zhodnotil to slovami, že mám veľmi slabé výhovorky. A tak som sa stal rektorom. Hneď po týchto udalostiach som šiel do Svätej zeme sprevádzať pútnikov, takže som si to tam všetko v modlitbe poukladal a som tu v dôvere, že Pán vie, čo robí J.

3. Mnohí si zvolia nejaké „životné motto“ alebo vzor, podľa ktorého sa riadia. Aké motto alebo vzor máte vo Vašom živote Vy? A na čo chcete dať dôraz pri vykonávaní „funkcie“ rektora KS?

Nemal som veľa času na rozmyšľanie o nejakom motte alebo dlhodobom zámere. Ale za krátky čas, čo som na tomto svete, sa mi osvedčilo dôverovať Bohu viac než sebe. Mám rád prekvapenia a On ich má rád tiež. Moji blízki priatelia mi odporúčali, aby som bol dobrým človekom. Tak sa o to ako-tak snažím.

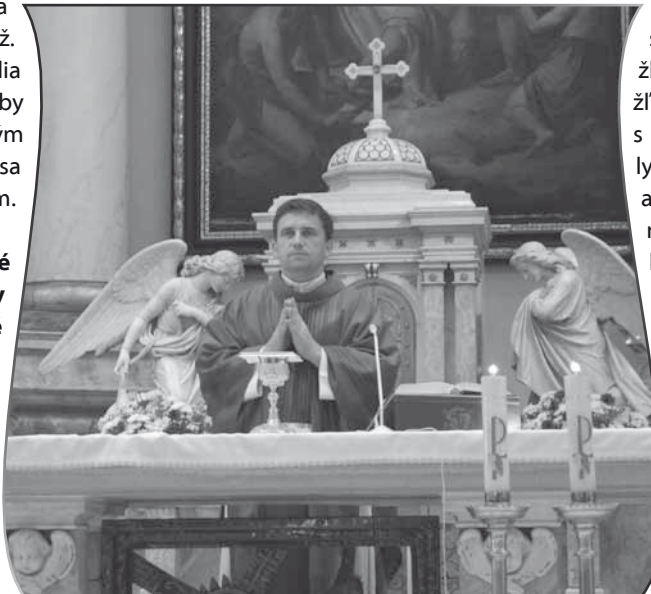
4. Vaše predošlé miesto služby bolo Univerzitné pastoračné centrum v Košiciach. Aké skúsenosti Vám dali tieto roky strávené s mládežou v košickom

UPC-čku? Na čo konkrétne budete najviac spomínať? A v čom podľa Vás spočíva krása tejto špeciálnej pastorácie?

Každému kňazovi odporúčam skúsenosť v špeciálnej pastorácii, aj keď viem, že je to organizačne nerealizovateľné. Boli to zatiaľ tie najkrajšie roky môjho kňazského života a keby to bolo možné, ostal by som tam ešte pár rokov. Najviac spomínam na úprimné vzťahy, spoločenstvo a živú vieru, ktorú som tam mal možnosť zažiť. V univerzitnej pastorácii sa nedá hrať divadlo, buď si kresťan, alebo nie si. Pravda sa vždy ukáže a je nesmierne príťažlivá. Formuje človeka, učí ho láske, lebo pravda je láskou a láska pravdou. A je to nesmierne radostná záležitosť. Univerzitná pastorácia je veľa muziky kresťanskej radosti za málo peňazí.

5. Život človeka je pestrý. Skladá sa z vážnejších i veselších chvíľ. A teda aj Vaša činnosť nie je určite vždy len vážna. Na spštenie života sa občas nám alebo niekomu „okolo“ podarí spraviť istý „brepť“, na ktorý neskôr s obľubou spomíname. Zažili ste aj Vy nejakú „neplánovanú komickú situáciu“, ktorá Vám utkvela v pamäti?

Pri skialpinistickom výstupe do Baranieho sedla, kam som sa, nanešťastie, vybral sám hore tzv. „fľaškou“ – strmým a úzkym žľabom. Už nad žľabom som sa stretol s lyžiarom, ktorý lyžoval zo sedla dole, a tak som sa ho pýtal na lavínovú situáciu hore v sedle. Vtedy vysvitlo, že je to cudzinec a lyžuje dole na chatu cez onú „fľašku“. Myslel som si, že nemá „šajnu“, do čoho ide, a tak som ho varoval a radil mu, ako to má zlyžovať,

aby sa tam nezabil. On mi s úsmevom poďakoval a rozišli sme sa každý svojou stranou. Keď som po výstupe spokojný zlyžoval dole „fľaškou“ späť na chatu, zbadal som tam pri stole môjho cudzinca a okolo neho hŕbu skialpinistov, ktorým podpisoval pohľadnice. Spýtal som sa chatára, o koho ide a on mi povedal: „Ty nevieš? Davo Karničar tu točí svoj nový film.“ Nevedel som sa dosmiať zo seba. Davo Karničar je prvý človek, ktorý zlyžoval Mt. Everest na lyžiach z vrchu až dolu bez toho, žeby si bol odopol lyže! A ja som mu ako iniciatívny blbec radil, ako má zísť dole „fľaškou“ J.

6. Vieme, že sa venujete štúdiu Sv. písma, konkrétne Nového zákona, ktorý aj na našej fakulte vyučujete. Kto alebo čo vás inšpirovalo k tomuto zameraniu a prečo práve bibliikum?

Už ako miništrant som mal prečítaný, resp. „prerozjímaný“ celý Starý zákon vďaka tenkým brožúrkam na každý týždeň, ktoré boli pracne prepisované cez kopirák na písacích strojoch a potajme požičiavané miništrantom a mladým v našej farnosti. Duchovný otec Juraj Takáč to vozil vo svojej škodovke pod zadným sedadlom J. Tam niekde sú začiatky môjho záujmu o Sv. písmo. V seminári som si už potom nakladal extra dávky, požičiaval knihy od už teraz nebohého Stana Gurského, ktorý nás chvíľu učil Nový zákon. Neskôr som triedil jeho knihy v seminárnej knižnici, takže v tom čase som mal prehľad o všetkých exegetických knihách, ktoré boli u nás k dispozícii. Svoje práce som vždy písal na biblické témy a nejako mi to zostalo. Najviac ma však ovplyvnilo to, že som sa už pred seminárom naučil každý deň rozjímať nad Svätým písmom. V seminári sa to už

len dobrúsilo a doplnilo o akademickú rovinu.

7. Každá doba je originálna. Prináša teda so sebou aj originálne problémy a človek je nútený hľadať na nich odpoveď i riešenia.

Nemecký teológ Karl Rahner hovorí už známu myšlienku: „Kňaz zajtrajška je kňaz s prebodnutým srdcom. Prebodne ho vlastná slabosť a svet bez Boha.“ Čo podľa vás znamená byť kňazom 21. storočia? Aké najväčšie problémy a ťažkosti naňho číhajú v dnešnej dobe? A na čo by sme sa mali zamerať v príprave na plnohodnotné prežívanie kňazstva v 21. storočí?

Ťažké otázky a v princípe súhlasím s Rahnerom (ak som ho dobre pochopil J).

Ale ťažisko by som položil nie tak na originalnosť problémov každej doby, ako skôr na univerzálnosť odpovede, ktorou je radostná udalosť Ježiša Krista. Byť kňazom znamená ponúkať na originálne problémy Kristovu univerzálnu odpoveď. Ponúkať svetu jeho samého a „nebrániť maličkým prísť k nemu“. Teda, mali by sme sa zamerať na Krista. Ešte ho zďaleka tak nepoznáme, ako si to niekedy myslíme. Termín „plnohodnotné prežívanie kňazstva“ je treba vysvetliť. Plná hodnota kňazstva má byť pre tých druhých a korení v mojom krste. Ja ako kňaz mám naplno žiť svoje krstné povolanie k svätosti. Inými slovami, nebudem spasený preto, že som vysväteným kňazom. Ale preto, že som v Božej milosti posväcujúcej, teda som chrámom Božieho Ducha. To On potom koná a dopĺňa to, čo mi chýba vďaka porušenej ľudskej prirodzenosti, a robí ma autentickým v službe. A ono je to jedno, ktoré storočie práve beží.

Prišli k NÁM...

LUKÁŠ IMRICH
FOTO: LUKÁŠ IMRICH

Ako sa zrodilo a vyvíjalo tvoje povolanie ku kňazstvu?

Moje povolanie sa zrodilo v detstve. Už od štyroch rokov som chodieval s babkou do kostola modliť sa ruženec. Práve Matka Božia bola, pravdepodobne, iniciátorkou môjho povolania. Odvtedy bolo zasiate semiačko duchovného života do môjho vnútra. Rokmi klíčilo a vyrastalo, občas sa zdalo, že rásť prestalo, ale potom nanovo, ako keby ešte viac, vzrastalo a mohutnelo, až nakoniec vyrástlo. A to ma podnietilo podať prihlášku do kňazského seminára sv. Karola Boromejského. Samozrejme, nie vždy to bolo také jednoznačné, pretože niekedy to vyzeralo, ako keby ste nevedeli, aké semiačko ste zasiali, a len čakáte, čo z toho vyrastie. Veľký podiel na vzraste majú aj divadelné hry, a to Ján Mária Vianney (Taký obyčajný arský farár) a príbeh o neprávom väznenom francúzskom kňazovi (Obet spovedného tajomstva). A tak môj duchovný strom, zasadený na sv. omšiach, adoráciách, divadelných hrách a ruženci, vyrástol. Dúfam, že bude každým dňom v seminári vzrastať a ďalej mohutnieť do krásy.

Jakub Mura
Košice - KVP, 19 rokov

S akými očakávaniami prichádzaš do kňazského seminára?

Od seminára očakávam jedine to, aby ma pripravil na budúci – ak Boh dá – kňazský život. Inak som sa nezamýšľal na žiadnymi inými očakávaniami. Prišiel som s otvorenou myslou a hlavne s otvoreným srdcom.

.....

Lukáš Hatala
Chminianská Nová Ves, 20 rokov

Ako sa zrodilo a vyvíjalo tvoje povolanie ku kňazstvu?

Povolanie k zasvätenému životu klíčilo vo mne už od malička. Vďaka pravidelným svätým omšiam a nedeľným ružencovým pobožnostiam pod majestátnym oltárnym obrazom svätého Michala, patróna kostola, sa toto povolanie utvrdzovalo. V šiestich rokoch som začal miništrovať. Ako najmladší z miništrantov som sa veľmi rád priučal, ako správne vykonávať túto úlohu. S pribúdajúcimi rokmi som sa stal najstarším miništrantom, a teda pribudla aj zodpovednosť za mladších chlapcov pri oltári. Neskôr som viedol lektorov a v posledných rokoch som sa do liturgie okrem miništrovania zapájal aj prednesom rezponzóriových žalmov. Počas gymnaziálnych štúdií sa toto povolanie len a len utvrdzovalo.

Dodnes cítim a vnímam, ako Boh ku mne hovorí prostredníctvom životných udalostí. Za samotné povolanie ďakujem, hneď po Bohu, mojím rodičom, ktorí mi svojim príkladným životom od mala ukazovali a dosvedčovali, že žiť a kráčať s Bohom sa naozaj oplatí.

S akými očakávaniami prichádzaš do kňazského seminára?

Čas v seminári vnímam ako čas hľadania a spoznávania Božieho plánu. Vnímam to ako miesto pre duchovný, ľudský a intelektuálny rast. Predovšetkým si od Pána vyprosujem slobodu v rozhodnutiach a otvorenosť Jeho plánom.

Ako sa zrodilo a vyvíjalo tvoje povolanie ku kňazstvu?

Túžba stať sa kňazom vo mne neskrsla zo dňa na deň, ale bolo to postupné dozrievanie. Už od detstva som mal veľkú záľubu v speve duchovných piesní z Jednotného katolíckeho spevníka, ktorá vo mne pretrváva až doteraz. Postupne, ako som rástol, ma začali zaujímať otázky týkajúce sa zmyslu života, pravdy, Boha, smrti a pod. Jednoducho povedané, zatúžil som po opravdivej múdrosti srdca, ktorú som nachádzal, predovšetkým, v evanjeliách a v múdroslovných knihách Starého zákona. Ale aj napriek týmto úprimným túžbam som nad kňazstvom ani len neuvažoval. Počas strednej školy som sa stal organistom v našej farnosti a môžem povedať, že to bola pre mňa najkrajšia vec, ktorá ma v živote postretla. Vďaka tejto službe vo mne vznikla túžba slúžiť v Cirkvi po celý život. Avšak, nie ako organista, ale ako kňaz. A tak som podal prihlášku do seminára, no Pán mal so mnou iné zámery. Po maturite som bol prijatý na štúdium práva na Právnickej fakulte UK v Bratislave. Počas štúdií vo mne naďalej pretrvávala túžba stať sa Kristovým učeníkom. Po zložení bakalárskej štátnej skúšky som si opäť podal prihlášku do seminára a tentoraz Pán vypočul moju prosbu.

Marek Bodnár
Šarišské Michal'any, 22 rokov

S akými očakávaniami prichádzaš do seminára?

Do seminára prichádzam preto, aby som sa mohol stať dobrým kňazom, a to nielen podľa slov, ale aj podľa skutkov. Najmä, aby som sa vzťahoval v láske k Bohu i k blížnemu a v múdrosti srdca, z ktorej pramení cit pre právo a spravodlivosť, ktorý mi je blízky. Verím, že formácia v seminárnom spoločenstve mi pomôže lepšie vniknúť do tajomstva spásy, aby som mohol vo svojom živote ako kňaz všetkým ľuďom ohlasovať a zároveň dosvedčovať slová viery:

„Evanjelium Pána nie sú ľudské slová, na ten základ stavaná je Cirkev Kristova.

Pravdu, Boha samého, ono nám zjavuje, šťastný, kto podľa neho život svoj spravuje.“ (JKS 245, 3)

Michal Timko
Slanec, 24 rokov

Ako sa zrodilo a vyvíjalo tvoje povolanie ku kňazstvu?

Vývoj bol dlhý a nedá sa na takom malom priestore všetko opísať. Už ako malý chlapec som si slúžil doma omše, ale to asi všetci chalani, ktorí miništrovali už od skorého detstva. Najpodstatnejšia však bola otázka: „Čo je zmyslom života a na čo som tu?“ Na takéto otázky sa nedá odpovedať hneď. Odpovede hľadáte celý život. Ja som hľadal dlho a na rôznych miestach. Padal som a vstával, až kým som z mozaiky všetkých situácií môjho života nevytušil, že Boh ma skutočne nekonečne a osobne miluje, že koná v mojom živote neopísateľným spôsobom a povoláva ma k bližšiemu vzťahu s Ním a do služby Jemu a Jeho ľudu. Musím sa priznať, že ešte neviem, či ako kňaz alebo ako rehoľník. Ale to, že som tu, má svoj význam, ako to všetko, čo mi dával predtým.

S akými očakávaniami prichádzaš do kňazského seminára?

Ak idete na film do kina a prečítate si predtým veľmi veľa recenzií,

ktoré básnia o kvalitách filmu, pravdepodobne sa vrátite sklamaní. Často to tak býva. A pritom ten film mohol byť naozaj dobrý.

Preto som si nerobil nijaké očakávania, keď som sem prichádzal. Keď ma tu Boh chcel, tak som tu. Musím sa naučiť prijímať svet a ľudí takých, akí sú. Tu a teraz. Nie je to ľahké, ľahko sa o tom iba hovorí. Ale inak v pohode. Sú dobré i ťažšie dni. Som tu aj tak len niečo vyše mesiaca a ak to porovnam s kláštorným poriadkom trapistov, tak je to celkom „jednoduché“.

A na záver ešte jedna myšlienka: „Čo si urobil včera, ovplyvní tvoju vernosť dnes; čo urobíš dnes, podľa toho budeš verný zajtra; čo urobíš zajtra ...“ (Don Samuel – Celým srdcom)

Ako sa zrodilo a vyvíjalo tvoje povolanie ku kňazstvu?

Neviem, kedy presne sa zrodilo moje povolanie ku kňazstvu, ale vážnejšie som o tom začal rozmýšľať rok a pol dozadu. Od ôsmich rokov som ministroval. Stále som bol najbližšie ku Kristovi na oltári. Keď som mal 16 rokov, začal som rozmýšľať nad tým, prečo chodím do kostola. Viac som sa začal zaujímať o duchovný život. Spolu s kamarátmi sme viedli dlhé diskusie na rôzne témy týkajúce sa viery. Často sme sa stretávali pri mládežníckych sv. omšiach a snažili sme sa založiť spoločenstvo mladých. Vtedy som sa začal viac zaujímať o kňazstvo. Bol to príjemný hlas v mojom srdci, ktorý ma nútil, aby som zaujal stanovisko k tomu, či zasvätim svoj život Bohu. Nikdy predtým som nemal túžbu stať sa kňazom. Prišlo to ako blesk z jasného neba. Nebolo jednoduché sa rozhodnúť. Keď som si začal uvedomovať, čoho všetkého sa budem musieť zriecť, bolo rozhodnutie ešte ťažšie.

Tadeáš Jacko
Lipany, 19 rokov

Boli dni, keď som si povedal, že pôjdem do toho a stanem sa kňazom. Ale keď som sa na druhý deň ráno zobudil, zamietol som to. Pomáhali mi rôzne životné situácie. Pozoroval som život kňazov a bral som si od nich príklad. Snažil som sa prehlbovať svoj duchovný život. Inšpirovali ma životopisy svätých, pretože, keď to dokázali oni, prečo by som to nemohol dokázať aj ja. Začal som si uvedomovať, že Panna Mária je aj mojou Matkou a bude vždy pri mne, bude ma viesť svojou materinskou láskou mojim životom. A tak po dlhom zvažovaní som sa rozhodol, že svoj život úplne zasvätim Kristovi.

S akými očakávaniami prichádzaš do seminára?

Chcel by som sa tu formovať ako budúci kňaz. Učiť sa žiť podľa Kristovho vzoru. Chcem žiť prítomný okamih. Naučiť sa nestrácať čas zbytočnosťami, ale každú jednu chvíľu prežiť naplno. Pevne verím, že mi Boh pomôže zvládnuť cestu, ktorú mi pripravil.

.....

Jozefko Petrik Koritar
Borumlaca-Rumunsko, 20 rokov

Ako sa zrodilo a vyvíjalo tvoje povolanie ku kňazstvu?

Už od siedmich rokov som ministroval vo svojej farnosti v Borumlacu, ktorá sa nachádza v Rumunsku. Mnohí veriaci z našej farnosti mi veľakrát hovorievali, že zo mňa raz bude kňaz. Spočiatku som nad takým niečím neuvažoval, no asi pred rokom som pocítil nesmelé volanie stať sa kňazom. Oslovil som nášho miestneho farára s prosbou, aby mi predstavil celú našu farnosť a kňazskú službu v nej. To na mňa urobilo veľký dojem a zapálilo vo mne túžbu po službe v Pánovej vinici. Napriek tomu, že moji spolužiaci a kamaráti toto moje rozhodnutie považovali za prekvapivé a prijali ho s posmeškami, nenechal som sa nimi odradiť a odpovedal som kladne na Pánovo volanie. Pochopil som totiž, že slúžiť Bohu a ľuďom je jedna z najkrajších vecí na tomto svete.

S akými očakávaniami prichádzaš do kňazského seminára?

Do seminára prichádzam, aby som naplnil svoju túžbu stať sa svätým kňazom. Očakávam teda, že toto prostredie je najvhodnejším miestom na prehĺbenie môjho vzťahu s Kristom, aby som sa tak mohol čo najlepšie pripraviť na službu Bohu a bližným. Verím, že toto moje, dozaista, neľahké úsilie dokážem naplniť aj so žalmom na perách: „Pán je môj pastier, nič mi nechýba.“ (Ž 23, 1).

Ako sa zrodilo a vyvíjalo tvoje povolanie ku kňazstvu?

Odmalička som bol vedený ku kresťanskému životu. Nebolo to len sporadické chodenie do kostola, ale pravidelná účasť na svätej omši, pobožnostiach či iných kresťanských podujatiach. Videl som príklad od rodičov, starých rodičov i mojich blízkych.

Myšlienka kňazstva vo mne tkvela už od základnej školy, no ešte ako chlapec som ju veľmi nerozvíjal a nezaoberal sa ňou intenzívne. Na strednej škole sa táto myšlienka začala ozývať vo mne čoraz častejšie. A ja, aj vďaka hlbšiemu prežívaniu svätých omší, adoráciám či stretnutiam s mladými, som sa dal na túto Pánovu cestu a odpovedal som na jeho volanie. Dôležitou súčasťou môjho rozhodovania boli mnohé povzbudenie od duchovných otcov, nulté ročníky v seminári, rozhovory s chlapcami, ktorí už boli v čase môjho rozhodovania bohoslovcami, a taktiež podpora mojich najbližších.

František Sokyra
Dlhé nad Cirochou, 20 rokov

S akými očakávaniami prichádzaš do kňazského seminára?

Moje očakávania sú naučiť sa žiť opravdivú kresťanskú vieru, dokázať na sebe neustále pracovať, budovať vzťah s Ježišom Kristom a stále viac sa približovať k svätosti. Dúfam, že sa mi to podarí plniť aj vďaka formácii v seminári, a tiež vďaka mnohým modlitbám, ktoré za mňa veriaci obetujú.

Peter Papcun
Gelnica, 25 rokov

Ako sa zrodilo a vyvíjalo tvoje povolanie ku kňazstvu?

Moje povolanie ku kňazstvu sa vo mne rodilo dlhšiu dobu. Prvý krok urobili moji rodičia tým, že ma dali pokrstiť. Tento základ upevňovali svojou kresťanskou výchovou a vstúpaním lásky ku Kristovi a k blíznym. Od môjho prvého svätého prijímania som začal miništrovať. Práve v tomto období zastihla člena mojej rodiny vážna choroba. Bol to čas, keď som si ako dieťa začal uvedomovať Božiu prítomnosť. S Božou pomocou sme porazili chorobu a moja sestra sa uzdravila. Ako každé utrpenie v človeku zanecháva svoje stopy, tak vo mne táto skúsenosť zanechala pocit dôvery v Boha. Po skončení základnej školy som pokračoval v štúdiu na obchodnej akadémii. Viedol som klasický život stredoškolača, aj keď trochu odlišný od svojich rovesníkov. Prikladal som dôležitosť iným veciam a hodnotám ako oni. Moje povolanie z veľkej miery ovplyvnil aj kňaz, ktorý pôsobil

v našej farnosti. On mi priblížil život kňaza a stal sa mi vzorom.

Na konci strednej školy som rozmýšľal, akým smerom bude nasledovať môj život. Bolo to obdobie puberty a myšlienku podať si prihlášku do seminára som sa snažil potlačiť, a preto som pokračoval v štúdiu na vysokej škole. Necítil som sa vtedy natoľko zrelý, aby som sa vydal cestou kňazstva.

Zlom nastal až počas môjho štúdia sociálnej práce, počas ktorého som si kládol otázku o správnosti mojej cesty. Pri písaní bakalárskej práce o utrpení padlo definitívne rozhodnutie povedať Pánovi svoje áno.

S akými očakávaniami prichádzaš do kňazského seminára?

Od formácie v seminári očakávam doplnenie toho, čo ešte chýba môjmu životu, a prípravu na moje budúce povolanie. Očakávam tiež hlbšie stretnutie sa s Kristom prostredníctvom svojich spolubratov.

Ako sa zrodilo a vyvíjalo tvoje povolanie ku kňazstvu?

Zrod a vývoj môjho povolania sa dá popísať len veľmi ťažko. Taký prvý impulz prišiel niekedy veľmi dávno, keď som mal asi 8 rokov. Bol však veľmi slabý a dá sa povedať, že sa veľmi rýchlo stratil. Pri rozhodovaní sa „kam poslať prihlášku na VŠ“ som nad teológiu a seminárom ani trochu neuvažoval. Chcel som veľmi učiť, a preto som sa rozhodol pre VŠ so zameraním na učiteľstvo. Avšak, po dvoch rokoch som postupne prišiel na to, že ma štúdium nenapĺňa. A tak som sa dosť často, hlavne po večeroch, sám prechádzal, modlil som a prosil Pána o nejaké znamenie, ktoré časom aj prišlo. Aj napriek tomu som pokračoval v štúdiu na VŠ, ktorú som navštevoval, s tým, že po vyštudovaní prvého stupňa sa uvidí čo ďalej. Ale krátko po začatí 3. ročníka som to nevydržal, rozhodol som sa odísť zo školy a pokojne sa pripraviť na „prijímačky“ na teológiu. S Božou pomocou som ich aj spravil a mohol som začať prvý rok na tejto škole.

Marej Futej
Udavské, 21 rokov

S akými očakávaniami prichádzaš do seminára?

Čo sa týka očakávaní, určite očakávam rast v mojom osobnom aj duchovnom živote a posilnenie viery. Inak som sa nad tým veľmi nezamýšľal.

.....

Boris Byčánek
Bardejov - mesto, 19 rokov

Ako sa zrodilo a vyvíjalo tvoje povolanie ku kňazstvu?

Veľmi dobre si pamätám na prvé volanie od Pána. Mal som asi päť rokov, bol som na odpustovej slávnosti v Richvalde pri Bardejove, sedel som v lavici s mojou babkou a modlil sa sv. ruženec. Zrazu sa ma dotkli slová fatimskej modlitby: „Ó, Ježišu.“ Viem si presne vybaviť ten pocit, ktorý som cítil v srdci, keď som si uvedomil, že jediný, kto môže hriešnika zachrániť, je Ježiš. Toto bolo moje prvé pocienie volania od Pána.

Keď som bol starší, nechcel som si veľmi pripustiť, že by som raz mohol „ísť za kňaza“, hoci tá myšlienka bola stále v mojom srdci. V ôsmom ročníku ZŠ som sa stretol s poľským kaplánom, ktorý pôsobil v ostravskej katedrále. Jeho úprimnosť a hlboká úcta k Panne Márii, ktorú mám aj ja, ma priviedli k zamysleniu sa nad sebou a k prehodnoteniu môjho doterajšieho života. Začal som teda

aj cez týždeň chodiť na sv. omše a pravidelne sa modliť pred svätostánkom. A práve tam som znova pocítil volanie ísť za Pánom. Nechcel som si však pripustiť, že by to hneď muselo byť kňazstvo.

Potom som nastúpil na strednú školu. Do našej farnosti prišiel slovenský kaplán vdp. Marcel Puvák z Prievidze, čo bolo pre mňa veľkou radosťou. Tento kňaz sa mi stal druhým otcom, mal pre mňa vždy pochopenie a vlúdne slovo. V ňom som videl obraz Dobrého Pastiera a rozhodol som sa, že pôjdem za Kristom, aby som v „Jeho mene“ volal späť do košiara stratené ovečky.

Takže, keď to mám zhrnúť, moje povolanie sa zrodilo z modlitby, úcty k Božej Matke a z príkladu poctivého kňazského života.

S akými očakávaniami prichádzaš do seminára?

Chcel by som vyzrieť v zreleho človeka – kresťana, ktorý pôjde za Kristom a kvôli Nemu sa stane všetkým pre všetkých, aby zachránil aspoň niektorých.

*Veď ty si stvoril moje útroby,
utkal si ma v živote mojej matky.*

*Chválim ťa, že si ma utvoril tak zázračne;
všetky tvoje diela sú hodné obdivu
a ja to veľmi dobre viem.*

*Moje údy neboli utajené pred tebou,
keď som vznikal v skrytosti,
utkávaný v hĺbkách zeme.*

*Tvoje oči ma videli, keď som ešte nebol stvárnený,
a v tvojej knihe boli zapísané všetky moje dni,
len pomyselné, lebo som ešte ani jeden neprežil.*

(Ž 139, 13–16)

Rodina a jej povinnosti

MAREK MARCIN

FOTO: INTERNET

V dnešnej dobe môžeme vidieť mnoho útokov a snahu zničiť „klasickú“ rodinu. Pozrime sa na to, čo je to rodina a aké sú povinnosti jednotlivých členov rodiny, ktoré nám ukladá cirkev v Katechizme Katolíckej Cirkvi.

Manželské spoločenstvo je založené na súhlase manželov. Manželstvo a rodina sú zamerané na dobro manželov a dobro detí, teda ich plodenie a výchovu detí. Láska manželov a plodenie detí vytvárajú medzi členmi tej istej rodiny osobné vzťahy a základné zodpovednosti.

Muž a žena spojení v manželstve tvoria spolu so svojimi deťmi rodinu. Táto ustanovizeň nepotrebuje žiadne uznanie verejnou mocou, ktorá je povinná ju prijať. Rodina sa má pokladať za normálny základný vzťah, podľa ktorého sa majú hodnotiť rozličné formy príbuzenstva.

Stvorením muža a ženy

Boh ustanovil ľudskú

rodinu a dal jej

základné zriadenie.

Jej členovia

sú osoby, ktoré

majú rovnakú

dôstojnosť.

Pre spoločné dobro

jej členov a spoločnosti

sú v rodine

rozmanité

zodpovednosti, práva a povinnosti.

Rodina je základná bunka spoločenského života. Je prirodzeným spoločenstvom, v ktorom sú muž a žena povolani k darovaniu seba v láske a k darovaniu života. Autorita, stálosť a životné vzťahy vo vnútri rodiny tvoria spoločenstvo, v ktorom si už od detstva možno osvojovať morálne hodnoty, začať uctievať Boha a správne užívať slobodu. Rodinný život je uvádzaný do života spoločnosti.

Rodinu treba podporovať a chrániť primeranými sociálnymi opatreniami. Tam, kde rodiny nie sú schopné plniť svoje úlohy, majú iné spoločenské celky povinnosť im pomáhať a podporovať rodinnú ustanovizeň. Podľa princípu subsidiarity (výpomoci) sa majú väčšie spoločenstvá vyvarovať toho, aby si neoprávnene privlastňovali práva rodiny alebo sa miešali do jej života.

Dôležitosť rodiny pre život a blahobyt spoločnosti vyžaduje od samej spoločnosti osobit-

nú zodpovednosť za udržiavanie a upevňovanie manželstva a rodiny. Občianska moc si má pokladať za vážnu povinnosť „uznať, chrániť a podporovať ich pravú povahu, bedliť nad verejnou mravosťou a napomáhať rodinné blaho“.

Politické spoločenstvo má povinnosť vážiť si rodinu, pomáhať jej a zabezpečovať, okrem iného: slobodu založiť si rodinu; mať deti a vychovávať ich v zhode s vlastným morálnym a náboženským presvedčením; ochranu stálosti manželské-

ho zväzku a rodinnej ustanovizne; slobodu vyznávať svoju vieru, odovzdávať ju a vychovávať v jej deti pomocou prostriedkov a ustanovizní na to potrebných; právo na súkromné vlastníctvo, na slobodu podnikania, na prácu, na bývanie a na vysťahovanie; ochranu bezpečnosti a zdravia, najmä proti nebezpečenstvám, ako sú drogy, pornografia, alkoholizmus a podobne.

Povinnosti detí v rodine

Božie otcovstvo je prameňom ľudského otcovstva, na ňom sa zakladá úcta k rodičom. Úcta k rodičom spočíva vo vďačnosti voči tým, ktorí darovaním života, svojou láskou a prácou priviedli svoje deti na svet a umožnili im rásť vo veku, múdrosť a milosti.

Úcta k rodičom sa prejavuje pravou ochotou a poslušnosťou: „Zachovávaj, syn môj, prikázania svojho otca a nepohrdaj naučením svojej matky... Keď niekam pôjdeš, povedú ťa, keď budeš odpočívať, budú strážiť nad tebou, a keď sa zobudíš, budú sa s tebou rozprávať.“ (Prís 6, 20. 22). „Múdry syn rád počúva napomenutia, posmievač však neďbá na výčitky.“ (Prís 13, 1).

Kým dieťa žije v dome svojich rodičov, má poslúchnuť každú ich žiadosť, odôvodnenú svojím vlastným dobrom alebo dobrom celej rodiny. „Deti, poslúchajte rodičov vo všetkom, lebo je to milé Pánovi.“ (Kol 3, 20). Deti majú poslúchať aj rozumné príkazy svojich vychovávateľov a všetkých, ktorým ich rodičia zverili. Ale ak je dieťa vo svedomí presvedčené, že je morálne zlé poslúchnuť daný rozkaz,

nemá sa ním riadiť.

Keď deti vyrastú, majú si naďalej ctíť svojich rodičov. Majú predchádzať ich želania, ochotne ich prosiť o radu a prijímať ich oprávnené napomenutia. Poslušnosť voči rodičom prestáva osamostatnením sa (emancipáciou) detí, ale neprestáva úcta, ktorú musia mať voči ním vždy. Tá má v skutočnosti svoj koreň v bázni voči Bohu, ktorá je jedným z darov Ducha Svätého.

Štvrté prikázanie pripomína deťom, ktoré dospeli, ich zodpovednosť voči rodičom. Podľa svojich možností im majú poskytovať hmotnú a morálnu pomoc v rokoch staroby alebo v čase choroby, opustenosti a núdze. Ježiš pripomína túto povinnosť vďačnosti.

„Boh priznal úctu otcovi od synov a vymedzil právo matky nad nimi. Kto miluje svojho otca, vykupuje svoje hriechy a kto si ctí matku, zhromažďuje poklady. Kto si ctí otca, nájde radosť vo svojich deťoch a bude vyslyšaný, keď sa bude modliť. Kto si ctí otca, dlho bude živý a kto sa bojí Pána, poskytne odpočinok svojej matke.“ (Sir 3, 3-7).

„Synu, pomáhaj v starobe svojmu otcovi a nezarmucuj ho, kým žije. Ak slabne na duchu, maj s ním strpenie a neopovrhuj ním, kým si v plnej sile... Povešť rúhača má, kto opustí svojho otca a prekliaty je od Boha, kto trápi svoju matku.“ (Sir 3, 14 – 15. 18).

Úcta k rodičom prispieva k súladu celého rodinného života; týka sa aj vzťahov medzi bratmi a sestrami. Odzrkadľuje sa v celom rodinnom prostredí. ▶

Povinnosti rodičov v rodine

Plodnosť manželskej lásky sa neobmedzuje iba na plodenie detí, ale má sa rozšíriť aj na ich mravnú výchovu a duchovnú formáciu: Výchovná úloha rodičov „je taká dôležitá, že ak chýba, ťažko ju možno nahradiť“. Právo a povinnosť vychovávať sú pre rodičov prvoradé a neodcudziteľné.

Rodičia sú prví zodpovední za výchovu svojich detí. Túto zodpovednosť dosvedčajú, predovšetkým, tým, že vytvárajú rodinu, kde vládnu ako pravidlá nežnosť, odpustenie, úcta, vernosť a nezištná služba. Rodina je vhodným miestom na výchovu k čnostiam. Táto výchova si vyžaduje učiť sa odriekaniu, zdravému úsudku a sebaovládaniu ako podmienkam každej pravej slobody. Rodičia majú svoje deti učiť, aby podriad'ovali „materiálne a prirodzené (dimenzie) ... (dimenziám) vnútorným a duchovným“. Rodičia majú veľkú zodpovednosť aj za to, aby dávali svojim deťom dobrý príklad. Keď budú vedieť pred nimi uznať svoje chyby, budú ich môcť aj lepšie viesť a naprávať.

„Kto miluje svojho syna, často ho tresce a syn mu bude neskôr potechou. Kto si dobre vychováva syna, bude mať z toho osoh.“ (Sir 30, 1-2). „A vy, otcovia, nedráždite svoje deti k hnevu, ale vychovávajte ich prísne a napomínajte ich v Pánovi.“ (Ef 6,4).

Rodina je prirodzené prostredie na uvedenie ľudskej osoby do solidarity a do spoločenských zodpovedností. Rodičia majú deti naučiť, aby sa varovali nebezpečenstiev a nemravností, ktoré ohrozujú ľudskú spoločnosť.

Rodičia majú začať s výchovou detí k viere už v ich najútlejšom veku. Táto výchova sa uskutočňuje už vtedy, keď si členovia rodiny pomáhajú rásť vo viere svedectvom kresťanského života podľa evanjelia.

V čase detstva sa úcta a láska rodičov prejavuje, predovšetkým, v starostlivosti a pozornosti, ktorú venujú tomu, aby vychovali svoje deti a postarali sa o ich hmotné a duchovné potreby. Počas dospievania detí vedie rodičov tá istá úcta a oddanosť k tomu, aby ich vychovávali k správne mu používaniu vlastného rozumu a vlastnej slobody.

Rodičia ako prví zodpovední za výchovu svojich detí majú právo vybrať pre ne takú školu, ktorá zodpovedá ich vlastnému presvedčeniu. Toto právo je základné. Rodičia majú povinnosť v rámci možnosti voliť také školy, ktoré im budú čo najlepšie pomáhať v ich úlohe kresťanských vychovávateľov. Verejná moc je povinná zaručiť rodičom toto právo a zaistiť konkrétne podmienky na jeho uplatňovanie.

Keď sa deti stanú dospelými, majú povinnosť a právo zvoliť si svoje povolanie a svoj životný stav. Túto novú zodpovednosť majú brať na seba v dôvernom vzťahu k svojim rodičom, od ktorých si majú vyžiadať a ochotne prijať mienku a radu. Rodičia majú dbať na to, aby nenútili svoje deti ani pri voľbe povolania, ani pri voľbe manžela či manželky. Táto povinnosť zdržanlivosti im však nezabraňuje – skôr naopak – aby pomáhali deťom múdrymi radami, najmä vtedy, keď si zamýšľajú založiť rodinu.

Rodina

ŽIVOT JE TEN PRAVÝ DAR...

*Chvíľa Božej milosti,
netušiac o mojom mene,
už som vznikal v skrytosti
utkávaný v hĺbkach zeme.*

*V lone sa mi život začal
dychom Boha v radosť
by som raz po zemi kráčal
a mal rád do krajnosti.*

*Rástol som pod srdcom lásky,
krehký ako poľný klas,
nerástli mi ešte vlásky
keď zaznieva môj prvý hlas.*

*Tak som uzrel svetlo sveta,
vidím matne, čujem hlasne,
všetci vidia krásu leta,
života, čo nevyhasne.*

*Vyšiel som na svoju cestu.
Prvé kroky, potom škola,
i spoznal som si tú nevestu
a odletel som od domova.*

*Tajomstvom som sám pre seba,
tolké pády ľutujem,
no živý som chlebom z neba
a v rukách Otca putujem.*

*Aj vo chvíľach opustenia,
keď si nesiem ten svoj kríž,
verím v Božie uzdravenia,
On k životu ma vedie blíž.*

*Vraj cestou sa len brodíme,
striedajú sa dni i noci,
my správne žiť sa učíme
z nekonečnej Božej moci.*

*Život je tak veľmi krásny,
hovorím to s presnosťou!
A tiež prosím v tejto básni:
„Nech spojení sme s večnosťou.“*

Jakub Pichoňský

POVERČIVOSŤ V KREŠŤANSKEJ RODINE

MICHAL LACKO
FOTO: INTERNET

Ked' som pred nejakým časom zahliadol v Katolíckych novinách článok o tzv. „červených šnúrkach“, pravdupovediac, potešil som sa. Povedal som si – vďaka Bohu, že sa v Cirkvi hovorí aj o tomto stále viac a viac rozmáhajúcom sa jave. V skutočnosti nejde len o „červené šnúry“. Je potrebné sa na problém pozrieť komplexne a hneď na začiatku si ho jasne pomenovať.

Žijeme v dobe, kedy je vzdelanostná úroveň obyvateľstva na pomerne vysokej úrovni, spoločnosť sa hodnotí ako vyspelá, no človek má stále potrebu vracať sa do minulosti – do dôb, kedy si ľudia spájali prírodné udalosti, životné a iné výnimočné situácie takmer vždy s poverami. Nie málo ľudí sa bálo napríklad prejsť po ceste po tom, ako po nej prešla čier-

na mačka alebo podávať si ruky do kríža – malo to predpovedať prichádzajúce nešťastie. Naopak, priniesť človeku šťastie malo to, keď sa mu podarilo nájsť štvorlístok alebo napríklad stretnúť kominára.

Tieto a mnohé ďalšie povery sú už skôr prežitkom našich starých mám. Dnešný človek sa obracia na odlišný druh povier. Sú nimi napríklad veštestvo, mágia, horoskopy, astrológia a mnohé ďalšie. Nemalú vinu na tom nesú médiá, ktoré denne odnosené publikujú predpovede veštcov, astrológov, ponúkajú čitateľom horoskopy a iné formy utiekania sa k temným silám. Naša moderná spoločnosť na to, žiaľ, reaguje ako na prirodzenú súčasť jej života. Otázkou však ostáva, kto tvorí túto spoločnosť? Sme to aj my, kresťania katolíci, ktorí sa týchto vecí nevieme zriecť a jednoznačne vyjadriť svoj postoj k nim.

Hoci si väčšina z nás spája povery najmä s po-

hanstvom, sú stále udomácnené aj v živote kresťanov. Kto si myslí, že je to dnes, v tak pretechnizovanom treťom tisícročí, nereálne, mylí sa. Stačí spomenúť tradičné poklopanie na drevo, aby sa nám vyhábalo nešťastie, podvedomý strach z piatku trinásteho alebo strach z rozbitého zrkadla. Z viacerých štúdií renomovaných psychológov vyplýva, že poverčivosť nie je nezmyslom. V mysli človeka slúži ako tzv. „placebo“ efekt, ktorý uspokojuje jednu zo základných ľudských túžob – pozitívne ovplyvňovať svoj osud a vziať ho do vlastných rúk. Na druhej strane, čo to spôsobí v duchovnom živote človeka, skúma málokto.

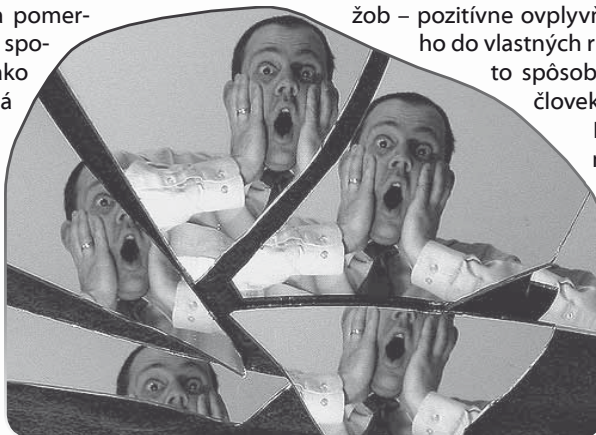
Nasledujúce riadky by mali poslúžiť na priblíženie predloženého problému, poukázanie na fakt, že povery sa, žiaľ, najviac šíria v rodinnom prostredí a vedú k strate pravej viery v Trojediného Boha a svätú cirkev.

Poverčivosť v Ka-

techizme Katolíckej Cirkvi

Katechizmus Katolíckej Cirkvi hovorí: „Povera je vybočenie náboženského cítenia a úkonov, ktoré ono ukladá. Môže vplývať aj na kult, ktorý vzdávame pravému Bohu, napríklad, keď sa pripisuje takmer magická dôležitosť určitým, ináč oprávneným alebo potrebným praktikám. Pripisovať účinnosť modlitieb alebo sviatostných znakov iba ich materiálnej stránke bez ohľadu na vnútorné dispozície, ktoré vyžadujú, znamená upadnúť do povery.“ (KKC 2111). V inom článku Katechizmu čítame: „Povera je vybočenie kultu, ktorý vzdávame pravému Bohu. Prejavuje sa najmä v modloslužbe, ako aj v rozličných formách veštenia a mágie.“ (KKC 2138).

Jednoduchšie povedané – povera je viera človeka v niečo, čo je mimo Boha Stvoriteľa. Nie je podstatné, či ide o silu ukrytú v predmetoch, prírodných silách, číslach alebo rituáloch. Dôležité

je, že každé odklonenie sa od viery v Trojjediného Boha je vážne porušenie prvého Božieho prikázania. O povere možno tvrdiť, že je subjektívnym presvedčením človeka v niečo, čo neexistuje.

Poverčivosť v živote rodiny

Známy exorcista Jozef Maretta vo svojej knihe Povery ničiace rodiny píše nasledovné: „Povery boli a sú neoddeliteľnou súčasťou základných etáp v živote jednotlivca. Sú úvodom i zakončným rozličných pracovných úkonov a mali dôležité miesto aj v jednotlivých obdobiach kalendárneho roka.“ Ponúkam niekoľko príkladov, najmä z rodinného prostredia, kedy sa najviac darí šíreniu povier. Ide o situácie prevažne spojené s významnými životnými udalosťami členov rodiny.

S príchodom nového ľudského života na tento svet sa spája mnoho „tradícií“, ktoré je nevyhnutné vykonať podľa presne stanoveného postupu, aby bolo bábätko zdravé, v živote šťastné a aby ho obchádzali diablove úmysly. Uvediem príklad. Je tragické vidieť, ak rodičia prinesú svoje dieťa na krst do kostola a hneď po skončení krstného obradu mu uviažu okolo malej rúčky červenú šnúрку. Rodičia sa obhajujú: „Veď len chceme ochrániť naše dieťa od temných síl.“ Neuvedomujú si, že prvý kontakt s temnotou mu sprostredkujú práve oni. Na jednej strane, na krste obetujú svoje dieťa Trojjedinému Bohu, na druhej strane, niekoľko okamihov po krste ho dávajú pod „ochranu“ diabolskej moci.

Akú dôležitosť človek prikladá poverám možno pozorovať v príprave na sobášny obrad a samotnú svadbu. Snúbenci často pripisujú až prehnanú pozornosť starostlivosti o oblečenie, dodržiavajú presné postupy „starých materí“ pri pečení koláčov, obliekaní a ďalších prípravách svadobnej hostiny, len aby bolo všetko tip-top. Paradoxne, na kvalitnú prípravu po duchovnej stránke sa zabúda. Azda dodržanie povier pred svadbou a počas nej samotnej môže novomanželom priniesť požehnanie? Ne-

ustupuje to podstatné do úzadia?

Okrem týchto významných udalostí v živote jednotlivca či rodiny poznáme mnoho povier, ktoré sa cyklicky opakujú každý rok. Spomeniem napríklad poveru spojené so sviatkom svätej Kataríny, sv. Barbory, sv. Lucie a pod. Veľkú skupinu tvoria povery, ktoré sú praktizované najmä na Štedrý večer či Nový Rok. Z detstva dobre poznáme, keď rodičia alebo starí rodičia položili pod obrus zopár drobných mincí, aby sa rodine darilo po finančnej stránke. Rovnako dobre vieme, že na stole nesmel chýbať cesnak, chlieb, ovocie, med a pod. Každá z týchto vecí mala zabezpečiť rodine istú ochranu. Na Nový Rok neprichádzalo do úvahy, aby niekto z rodiny vyniesol smeti – zo strachu, aby jeden z členov rodiny počas roka nezomrel. Čo sa týka novoročného „menu“, na stole nesmelo chýbať bravčové mäso, zatiaľ čo hydina a zajace sa nepodávali, aby rodine neuletelo, resp. neutieklo šťastie.

Vyššie spomenuté povery tvoria len nepatrný zlomok zo všetkých praktizovaných „tradícií“, ktoré sa vyskytujú, žiaľ, aj v našich – kresťanských rodinách. Väčšina z nás si to ospravedlní tým, že ide o ľudové tradície, nie o odvrátenie sa od Boha, Jeho milosti a pomoci. Musíme si však uvedomiť, že každé dodržiavanie, hoci len jednej povery, nás môže odlúčiť od Božej lásky a vyvádza nás zo stavu posväcujúcej milosti do stavu hriechu. Závislosť od povier je druhom vážnej duchovnej choroby, ktorá spôsobuje odvrátenie človeka od vzťahu s Trojjediným Bohom. Človek veriaci v povery vkladá svoju dôveru do akýchsi magických rituálov, veriac, že práve tie mu prinesú šťastie alebo ho ochránia od nešťastia. Takémuto človeku sa stávajú pojmy, ako dôvera v Boha, Božia prozreteľnosť, Božia všemohúcnosť a Božia vôľa, celkom cudzie.

My, kresťania 21. storočia, si musíme uvedomiť, že našou jedinou a ozajstnou záchranou je viera v pravého Boha Otca, Ježiša Krista a Duha Svätého, nie praktizovanie magických rituálov.

„Bohu nič nie je nemožné...“

ZHOVÁRAL SA: JAKUB PICOŇSKÝ

FOTO: MAREK MARCIN, ARCHÍV MANŽELOV NOVOTNÝCH

V dnešnej dobe existujú rôzne druhy chorôb, ktoré vážne ohrozujú život človeka. Vo vysokom štádiu je ich liečba veľmi náročná a zdĺhavá, a nie vždy pomôže. Lekári preto odporúčajú už pri „malých“ príznakoch a ťažkostiach včasné vyšetrení, a liečbu už v prvom štádiu choroby, v ktorom je mnoho krát 90 – 100 % úspešnosť liečby. Oveľa viac dávajú do popredia tzv. prevenciu, čoho sa chrániť a vyvarovať, ako žiť, a teda ako predísť alebo úplne sa vyhnúť nejakej závažnej chorobe. Prečo to spomínam a kam tým mierim? V ovzduší dnešnej spoločnosti je už veľa „vírusov“, ktoré vážne ohrozujú posvätnosť manželského zväzku a rodiny. Tieto choroby spôsobujú odmietnutie života, rozpad manželstva, potlačenie skutočných hodnôt. Či chceme, alebo nie, „tlačia“ pomaly, ale isto túto spoločnosť k jej rozpadu a možno aj k zániku. Chvála Bohu, sú ešte takí, ktorí nepodľahli náказe „módnych trendov“. Prežívajú opravdivú lásku, a tak aj vedia svojim životom vyjadriť skutočné hodnoty a svietia v tejto spoločnosti ako ozajstné „svetlá vo svete“. Jednu takúto rodinku sme našli. Aj vy ste už prednedávnom mali možnosť spozorovať ich tváre. Preto sme ich oslovili, aby sme bližšie spoznali aj „tvár“ ich spoločného života. Nech nám oni sami predstavia svoj „recept na dobré manželstvo“. V nasledujúcich riadkoch Vám ponúkame rozhovor s manželmi Novotnými, ktorých životný príbeh je naozaj povzbudzujúci a plný... To si už prečítate sami.

Vaša rodinka bola v nedávnej dobe na Slovensku a, veríme, aj vo svete v značnej miere zviditeľnená. Mnohí vás už poznajú vďaka Vašej spoločnej rodinnej fotografii na lúke, ktorá bola použitá na billboardoch a propagačných materiáloch Národného pochodu za život. Týmto ste ale určite nechceli zviditeľniť seba. Nerobili ste teda „kampaň“ sebe, ale životu – prijatiu života a skutočných hodnôt do rodiny – a tak aj celej spoločnosti, ktorej základom je práve rodina. Vizualne Vás už poznáme dobre. No chceli by sme Vás spoznať aj osobne.

1. V úvode by som Vás rád poprosil, aby ste sa nám v krátkosti predstavili. Možno sú to také „základné“ otázky – odkiaľ pochádzate, kde ste sa zoznámili, koľko rokov ste spolu, kde pracujete, aké máte záujmy a pod. No aj z nich sa dá veľa vyčítať.

Manžel: Pochádzam z mesta Krompachy, avšak, narodil som sa v Prešove, lebo vtedy v Krompachoch maľovali nemocnicu (smiech). Po viac ako 20-tich rokoch ma Boh poslal, aby som

sa vrátil do Prešova a opäť sa narodil pre ďalší život – moju manželku Luciu, ktorá v tomto krásnom mestečku čakala na svojho rytiera (úsmev). Mám možno netradičnú prácu v tom, že pracujem v toľko „opovrhovanej práci“, a to v politike – v jednom kresťanskom hnutí. Nebol to však nikdy môj sen či túžba. Dostal som sa k tejto práci pred desiatimi rokmi ako slepá kura k zrnu. Najprv som nechápal, prečo ma Boh poslal práve do tejto sféry. Ja som stále chcel radšej učiť na VŠ, ale dnes vidím, ako jednotlivé časti stavebnice do seba nádherne zapadajú a som vďačný Bohu, že ma poslal práve tam. Je dôležité, aby sme sa nebáli ísť aj do týchto sfér a šíriť kresťanstvo vo verejnom živote. Lebo, keď tam nepôjdeme my, pôjdu iní a potom to aj tak dopadne. Dôsledky už vidieť nielen na západe, ale aj u nás.

Manželka: Naše prvé stretnutie prebehlo pred 12-timi rokmi v Prešove, keď sa tam zakladal skauting na jednej z fár. Vtedajší duchovný otec vo farnosti v Prešov – Sekčov Bartolomej Salanci požiadal na jednej akcii môjho manžela Fabiána, aby prišiel z Krompách založiť skauting aj do na-

šej farnosti. A tak po pár rokoch prišiel túto prosbu vyplniť. Nik z nás vtedy netušil, že to takto Boh zariadi a spojí naše životné cesty do zväzku lásky.

Máme spolu päť detí, ktoré bolo vidieť aj na propagačných materiáloch pochodu. Najstarší a najzodpovednejší po tatovi je Fabián, najsmievavejšia je Lucka po mamke, najpokojnejší je blondiačik Timotej, najživší Jakubko a najkrajšia Barborka. Máme ešte jedno dieťaťko v nebi, nášho orodovníka Matejka, ktorý bol štvrtý v poradí. Zomrel ešte v brušku a iste za nás orodoval počas pochodu, a stále oroduje v nebi.

Sme taká skautská rodinka, radi chodíme do prírody, na tábory a na výlety. Najlepšie sa cítíme v prírode, pri vode, v lese – v Božom lone krásy. Plánujeme stavať rodinný zrub pri lese v Prešove. Tento rok nám to kvôli pochodu už nevyšlo, ale budúci rok, ak Boh dá, sa už chceme do toho pustiť, lebo v paneláku je to dosť obmedzujúce.

2. Na tejto, už v úvode spomínanej fotografii, vyzeráte spokojne a šťastne. A veríme, že aj ste. No život neprináša len radostné chvíle. Obsahuje aj trnité stránky. Aj Vy ste si nimi už určite neraz prechádzali. Skúste nám popísať skúšky Vášho spoločného života. Ako ste ich zvládli? Kde ste našli riešenie? Tie-

to skúšky oslabili alebo skôr upevnili Váš vzťah? V čom konkrétne?

Aj práve tejto fotke predchádzala skúška, ktorá je skoro každodennou súčasťou v každej rodine. Išlo už o druhé fotografovanie, keďže prvá séria bola aj s civilnými helmami na hlavách detí, ktoré však mohli u niektorých vzbudzovať negatívny dojem. Preto bolo potrebné „prefotiť“. Ja som mal vtedy veľa práce, rýchlo som prišiel domov, meškali som, deti a manželka neboli ešte vôbec pripravení. Fotograf už čakal na lúke za Prešovom a my sme ešte len začali s deťmi rozoberať, čo si oblečú. Hneď som vycítil, že tá nervozita nie je asi iba taká bežná, a že sa nám to snaží prekaziť. A tak som poprosil ešte doma, aby sme sa krátko pomodlili a požehnali túto aktivitu. Potom ešte viac v aute počas cesty sme si navzájom žiadali odpustenie a požehnanie. Kým sme po polhodinovom meškaní prišli na miesto, 2 najmenšie deti nám počas cesty zaspali, ale nemali problém sa prebudiť. Dokonca neboli vôbec nervózne, že sme ich vyrušili z ich pokojného spánku a vzniklo asi 20 záberov, z ktorých sa vybrala fotka pochodu.

Bola to pre nás veľká lekcia, ako sa aj pri stresoch a nepokoji treba stále snažiť vidieť i ten druhý svet okolo nás. Aby sme sa vedeli postaviť na odpor a vedeli za-

siahnuť tam, odkiaľ ide útok. Nesnažiť sa vidieť všetko iba v psychológii, ale hlavne v duchovnom živote, ktorý nás dennodenne obklopuje, a ktorý pôsobí aj na našu psychiku a snaží sa ju získať.

Je dôležité byť pravdivý v manželstve, aj keď to niekedy bolí. Treba povedať pravdu s láskou a vedieť ju aj prijať. Nebrať to ako útok na svoju osobu. My muži sa musíme snažiť vedieť povedať veci s láskou a v pokoji. Ženy sa majú snažiť to od nás s láskou prijať.

3. Stretli ste sa pri príprave na Národný pochod za život s konkrétnym prípadom rozhodovania sa pre potrat, ktorému ste pomohli zabrániť?

Osobne sme sa ešte nestretli. Akurát nám minule jeden pár povedal, že si našu spoločnú fotografiu dali doma na chladničku a teraz sa rozhodli mať ďalšie dieťa (úsmev).

4. Mnohí dnes v začiatkoch manželstva nechcú prijať deti. Vraj preto, lebo si ešte chcú „užiť“ spoločné chvíle. Je pravda, že narodenie dieťaťa viaže rodičov už istými záväzkami, viacerými povinnosťami i zriekaním sa niektorých plánov a túžob. Jedna túžba, tá, ktorá presahuje všetky túžby, sa tu ale nikdy neohraničuje – túžba skutočne milovať. Vy ste viacpočetná rodina.

Máte päť nádherných detí. Čo pre Vás znamenajú Vaše deti? Čo Vám dali a dávajú v porovnaní s tým, čo ste pre nich možno „stratili“?

Deti sú dar, ktorý nás mení z povrchných a za-neprázdnenných ľudí na Božie deti. Vďaka nim a od nich sa učíme veci, na ktoré sme my sami už často zabudli. Pomáhajú nám vrátiť sa do Jeho bezstarostnej náruče. Deti nás robia lepšími, filtrujú naše rozhodnutia a preosievajú naše slová. Deti nás učia žiť v pravde a láske. Dennodenne nám pomáhajú strácať ten náš prízemný ľudský egoizmus. Pri prvom sme si nevedeli predstaviť, ako budeme vedieť milovať ďalšie, a teraz si nevieme predstaviť život ani bez jedného z nich. Až keď sme mali tri deti, dovolili sme si povedať: „Tak už sme rodina.“

5. Plánujete ešte prijať do Vašej rodiny nové prírastky?

No tak tu sme často bezmocní (smiech). Naša Lucka sa začala modliť po narodení štvrtého Jakubka za Barborku a Terezku, keďže jej chýbali sestričky. O chvíľu sme už čakali prírastok, a tak sme sa jej hneď pýtali, či sa modlila za dvojčatá, alebo či budú postupne (úsmev). Ona nám povedala, že dvojčatá nie, že stačí postupne. Tak, samozrejme, po aktívnej modlitbe sa nám skutočne narodilo dievčatko – Barborka. A teraz sa modlia všetci za Terezku. Uvidíme, aká bude Božia vôľa...

6. Hovorí sa, že „láska ide cez žalúdok“. Ako zvládáte hmotné zabezpečenie pri takom počte „hladných krkov“? Ocitli ste sa už niekedy v hmotnej núdzi? Ako ste to zvládli? A vôbec, zohrávala otázka peňazí pri Va-

šom rozhodovaní sa prijať dieťa nejakú úlohu?

Tak jednoducho. Jednoducho varíme, nakupujeme. Zatiaľ sú deti malé, takže to nie je veľký problém. Peniaze pre nás nehrajú dôležitú rolu. Vieme sa uskromniť a využívame lacné secondhandy. Boli sme aj v núdzi, keď som stratil na pár mesiacov istý príjem kvôli principiálnemu postoju. Ale Boh to stále všetko riadi. Ak sa nebojíme kvôli princípom nehľadieť na peniaze, On to ešte viac odmení.

Naším svedectvom je, že mladí si dnes všetko poistujú. Chcú mať istú prácu, našetrené, mať isté bývanie a až potom sa rozhodnú, že sa možno zoberú a následne budú mať po čase deti. Čas plynie a potom je problém, že na Slovensku máme nízku pôrodnosť a mladí

sa boja ísť do spoločného života. Život nikdy nebol – v minulosti, ani teraz – a ani nikde nebude o istotách. Boh aj tak nikdy nechcel, aby sme sa stali nezávislými od Jeho pomoci. Hovorí sa, že odvážnym šťastie praje. My tvrdíme, že odvážnym Boh praje a môžeme to iba potvrdiť naším životom. Keď sme sa brali – lebo sme vedeli, že nie je na čo čakať a nechceli sme mať nečistý vzťah – ja som mal iba smiešny príjem popri škole v piatom ročníku a manželka učila v materskej škole. Išli sme na určitý čas najprv do jednoizbového bytu, ktorý nám požičala naša babka, a potom sme boli asi 4 roky v podnájmoch. Teraz, už 6. rok, sme v byte, ktorý splácame. Keby sme mali čakať na ideálnu situáciu, doteraz by sme ešte neboli spolu. Je dôležité, aby hlavne chalani mali odvahu a nebáli sa

rozhodnutí. Samozrejme, na tieto rozhodnutia sa musia pripravovať už od malička. A to je úloha nás rodičov. Formovať a viesť ich k preberaniu zodpovednosti. Učiť ich, že príprava na manželstvo nezачína pár mesiacov pred svadbou, ale už v útlom detstve, keď sa spoločne modlíme za ich poslanie – budúce manželky, manželov či iné povolania.

poslanie – budúce manželky, manželov či iné povolania.

7. Ako zareagovali Vaši svokrovcia a vôbec celá rodina, keď ste im oznámili, že čakáte napríklad štvrté dieťa? Ako reagovali pri piatom? A ako to vnímajú a prežívajú teraz? Cítite v nich oporu?

Zo začiatku tak všelijako, raz jedni, raz druhí. Striedalo sa to. Ale my sme im vraveli, že chceme aspoň šesť detí, tak sme ich na to pripravili. Teraz sú

radi, tešia sa z detí, z každého jedného.

Rodičia s tým problémom nemali a za to sme im veľmi vďační. Podporujú nás, ako môžu, ale snažíme sa hlavne riešiť naše veci a výchovu vlastnými silami, aby deti cítili najmä našu lásku, a potom až starých rodičov a príbuzných. Iste z nás majú radosť, aj keď zo začiatku mali obavy, či to zvládneme s prácou a pod. Ale teraz sami vidia, že ak je viera, nie je problém s ničím.

8. Prednedávnom som počul názor, že niektorí rodičia nechcú prijať väčší počet detí, pretože im chcú dať „všetko“. Vraj sa ťažšie rozdeľuje medzi šesť detí ako medzi dve. Je to podľa Vás naozaj pravý dôvod?

Určite nie. Deti nepotrebujú všetko, potrebu-

jú hlavne nás. V tomto je to možno náročné, najst si čas pre každého zvlášť. No vo väčšej rodine sa učíme deliť, ale aj chápať, že niečo je moje, niečo tvoje. Učíme sa starať jeden o druhého. Nevieme si predstaviť malú rodinku a sme vďační Bohu, že nám požehnal tieto ratolesti. Je to niekedy náročné, ale tie radosti sa nedajú nahradiť ničím, iba ak hlbokou láskou k Bohu, ktorú práve pri nich môžeme zakúšať.

9. Mnohí lekári – gynekológovia pri väčšom počte detí zvyknú ponúknuť interrupciu. Stalo sa aj Vám niečo podobné? Ako ste reagovali? A čo by ste odkázali mamičkám, ktorým sa to ponúka?

Nestretli sme sa s tým. Gynekológ asi vyčítal, že deti prijímate, že sme veriaci. Tak sa ani neopovážil niečo také navrhnúť. Ak by to urobil, hneď by sme bez váhania vymenili doktora. Iste by sme ho aj upozornili na to, aby vážil takéto smrteľné slová do budúcnosti, lebo má veľkú zodpovednosť a raz to bude iste veľmi ľutovať.

10. Akú „prevenciu“ by ste odporučili mladým ľuďom pripravujúcim sa na manželstvo? Na čo dať dôraz v príprave na manželstvo a v jeho samotných začiatkoch? Ako ste svoje manželstvo začínali Vy a ako ste sa naň pripravovali?

Čistota vo vzťahu, byť úprimní v komunikácii a pokorní, lebo bez pokory padne aj ten najlepší bojovník. Mladí sa musia veľmi veľa spolu rozprávať, ale neuzatvárať sa pred spoločenstvom a nehrať sa na vlastnom piesočku. Najlepšie človeka spoznáme v spoločenstve, nie v super ideálnom prostredí pri splne mesiaca, práve naopak,

pri krízových situáciách, ktoré sú a vznikajú napr. na rôznych akciách alebo v spoločenstvách. Napríklad perfektným testom je u nás skautský tábor, kde v ťažkých podmienkach ľahko zistíte, aký ten krásavec či krásavica skutočne je. Či je lenivý, odvážny, zodpovedný, nervák alebo lajdák. Či je to dievča do koča, alebo aj do voza. Pre nás veľkou školou boli prednášky Paľa Hudáka, jeho vedenie, škola animátorov, púť radosti, skauting, „stretká“, duchovné cvičenia, akcie, skautské spoločenstvo a kopec spoločných rozhovorov.

11. Pre aké dôvody sa podľa Vás manželia najčastejšie rozvádajú?

Pre neschopnosť bojovať za každú cenu o to krásne dievča či mládenca, do ktorých sme sa zaľúbili pred pár rokmi. Dnes chýba odvaha a statočné srdce popasovať sa s problémom. Nechávame priestor na zranenia. V tichosti necháme pôsobiť sebaľútosť a lásku meníme v srdci na nenávisť. Rýchlo prebieha odcudzenie a otvárame dvere na prehlbovanie týchto zranení. Následne príde beznádej, ktorá nás zatemní a nastupuje ihneď

jediné možné riešenie – rýchla výmena. Pretože toho utrpenia – často z vlastnej neúprimnosti a nekomunikácie – bolo už veľa a my odmietaťme ďalej trpieť.

Niečo sa pokazí a ja hneď chcem nové – nové topánky, nový počítač, novú prácu, nového kolegu... Tak sme sa to naučili. Nesnažíme sa o záchranu druhého „ja“, ale iba seba. Egoizmus a naša pýcha sa potom prejaví vo svojej plnej kráse. Už nevidíme nič, žiadne riešenia, len seba, svoje neskutocné zranenia, neriešiteľnú situáciu a svoj svet, ktorý pozná iba svoju pravdu a nič iné. Chcem nového manžela, manželku, lebo už necitím nič, iba nenávisť.

A tu hlavne my muži musíme vedieť bojovať o naše lásky, lebo máme viac schopností oddeliť emócie od racionality a vidieť veci bez rôznych farieb, a teda jasnejšie. Máme veľký dar vedieť rozpoznáť, odkiaľ fúka vietor a vedieť sa proti nemu aj pustiť, nie len nechať sa ním unášať. Problémy nie sú na to, aby sme nad nimi plakali alebo ich obchádzali, ale aby sme ich prekonávali, aby sme boli skúsenejší a silnejší v budúcnosti.

Ženy zasa majú nádherný dar vycítiť už prvý vánok nejakého nebezpečenstva. Sú barometrami pre naše rodiny, manželov a deti. Vedia nás na to upozorniť, len musia byť úprimné a nenechávať si túto
i n -

formáciu pre seba až do „tornáda“. Preto je veľmi dôležitý pravidelný rozhovor medzi manželmi. Menej imaginárnych a prázdnych rozhovorov s televízorom, svojím svetom a viac rozhovorov s reálnym človekom.

12. Čo nezanedbávať, čoho sa vyvarovať a ako žiť, aby z ich vzťahu, popri ťažkostiach a skúškach, nevyrchala láska? Ponúknite nám Váš „recept“ na šťastné manželstvo.

V prvom rade pravidelná každodenná spoločná manželská modlitba, ktorá nemusí trvať niekedy ani minútu, ale musí byť skutočne úprimná, realizovaná v tom najkrajšom objatí JA – TY a BOŽIA LÁSKA. Ideálne je mať spoločného svedníka, ktorý pri búrkach vie upokojiť situáciu na mori, ak vládne prechodná nedôvera zo vzájomných zranení. Ale dôležité je, aby hlavou rodiny bol muž a žena jej srdcom. Tu treba neustále pracovať na sebe, aby žena dokázala vidieť vo svojom mužovi Krista a on v nej svoju nádhernú nevestu Cirkev. Toto poslanie muža a ženy je rozhodujúce a nedá sa zamieňať. Aby sme to vedeli správne zvládať, je dôležitá už spomenutá pravidelná komunikácia s funkčným barometrom úprimnej, milujúcej ženy a trpezlivým, načúvajúcim mužským srdcom, ktoré vie brať emocionálne pre-

javy s ľahkosťou
a vie v nich

v i -

dieť pestrosť a šifry, ktoré musí s trpezlivosťou lúštiť a nerobiť z toho zasa veľkú racionálnu vedu.

Žena učí muža milovať a muž učí ženu rozlišovať. Navzájom sa potrebujú, aby ukázali na sebe plný Boží obraz.

dennodenné posväcovanie, ak sa o to trochu snažíme. Náš duchovný život sa akoby zvýšil o ďalšiu výkonnú umývačku našich sŕdc. Zároveň sme to pocítili ako nezaslúžený svadobný dar – super dopravný prostriedok na pohodlnejšiu dlhú cestu do neba s perfektnou navigáciou, ktorej stačí iba pravidelne dobíjať baterky.

Pocítujeme to tak, že keď si plníme manželské povinnosti v prejavovaní si vzájomnej lásky a v bo-
joch so svojím egoizmom, slávime tak

Kristovu obeť, svätú omšu pri rodinnom stole. Je to často nedocenená sviatosť a málo pochopená a ospevovaná, lebo v nej sa odohráva každodenný zápas o budúcnosť ce-

13. Aký je Váš názor na intímny predmanželský život (myslím na tých, ktorí chcú prijať sviatosť manželstva, ale až neskôr, no už teraz si „užívajú“)?

Veľmi to škodí vzťahu. Dvaja ľudia sa potom nevedia na seba inak pozrieť, iba telesne. Sú ochudobnení o srdce a dušu toho druhého. Ak sa nesažíme o čistý vzťah, staneme sa slepcami, ktorí nevidia na cestu. Po pár krokoch spadnú spoločne do jamy, z ktorej sa bez uzdravenia očí nedostanú von. A aj keď sa im zrak obnoví, ostanú im veľké škrabance a rany, podľa toho, do akej hlbokkej priepasti spadli a ako dlho v nej boli. Následky sú neraz dlhodobé.

14. Dnes je moderné žiť bez záväzkov. Mnohí v dnešnej dobe ani nechcú prijať sviatosť manželstva. Argument je, že na to, aby sa ľudia mohli mať radi, nepotrebujú „papier“. Čo by ste Vy odkázali týmto ľuďom? (Tu myslím na tých, ktorí vôbec nechcú prijať sviatosť manželstva. Čo Vám dáva sviatosť manželstva? Čo sa možno zmenilo po jej prijatí?)

Manželstvo je úžasná sviatosť. Je to nádherné

lého potomstva. V nej sa odovzdáva láska, život, učí sa v nej prijať utrpenie, pokoruje sa naša pýcha a egoizmus. Deťom sa s prvými dúškami materinského mlieka vstúpujú pokoj, neha, istota Božieho objatia, pohladenia, ale i otcovského napomenutia. Niekedy aj trest, ktorý však nedeptá, ale vyzbrojuje a obohacuje náš rozum o dôsledky našich nerozvážnych konaní, ktoré tak často ako hriešni ľudia budeme robiť. Boh nám ho pošle, aby sme sa spamätali a aby sme dôsledky našich zlých rozhodnutí odpykávali už tu na zemi, a nie až potom v živote po smrti.

Táto sviatosť, ktorú sme si odslúžili sľubom vernosti, nám dáva pocit záväzku jedného voči druhému, že si budeme navzájom pomáhať v prípade problémov, že si môžeme navzájom v dôvere odovzdávať svoje telá. Aby sme sa, tak ako Kristus svoju nevestu, nechali navzájom nasycovať svojím telom a krvou, pri ktorých vzniká nový život. Boh nám necháva prežiť túto nebeskú radosť z manželského spojenia, aby sme mali dostatok síl zvládať výchovu nového života a vedieť dennodenne prinášať obeť lásky.

Bez tejto sviatosti by sme žili ako človek, kto-

rý má doma obrovský poklad, nádhernú perlu, ale nevie o tom, akú má hodnotu. A tak stále iba hľadá a trápi sa dennodennou ťažkou prácou, aby zabezpečil obživu pre seba. A pritom stačí tak málo, a to ísť a predať perlu, ktorú má doma, a takto získať obrovské bohatstvo nielen pre seba, ale aj pre celú rodinu.

15. Aby muž a žena prežili plnohodnotný vzťah a vytrvali v posvätnom manželskom zväzku až dokonca, „vraj“ by nemali byť dvaja, ale traja. On a ona, a medzi nimi Ježiš Kristus. Je to podľa Vás pravda? Ako to funguje u Vás?

Manželstvo je pozemským sprítomnením Najsvätejšej Trojice. Muž miluje svoju ženu a žena svojho muža. Tak ako Boh miluje svojho Syna a Syn svojho Otca a ich láskou je Duch Svätý – Tvorca nového života. Boh nám nechal možnosť prežívať toto obrovské tajomstvo v tejto úžasnej sviatosti ako predobraz lásky, ktorú budeme zakúšať v nebi. Na to, aby sme vedeli túto sviatosť naplniť, musíme vedieť odpúšťať si. Aby láska Ducha Svätého mohla prísť do nášho duchovného aj telesného spojenia. Naše najkrajšie vzájomné odovzdanie sa je vtedy, keď si naše srdcia navzájom rozumejú. Keď sú očistené od egoizmu a keď tam pozveme Boha, nech On vyplní naše obmedzenia, nech On koná za nás.

16. Na záver ešte otázka – pán Novotný, čo pre Vás znamená Vaša manželka?

Je to Božia sprievodkyňa, ktorá ma privádza do neba. Naj žena naj mamička pre naše deti. Úprimne hovorím, že ja som nestretol na tomto svete lepšiu ženu, ako je moja Lucia. V Biblii je napísané, že muž dostane dobru

ženú za svoje dobré skutky. Preto musím stále „na seba makať“, aby som si ju vždy zaslúžil takú dobrou, aká je (úsmev).

17. A pre Vás, pani Novotná, čo znamená Váš manžel?

Môj manžel je moja životná výhra. Ďakujem Bohu za neho.

18. Môžete povedať, že ste naozaj šťastní? V čom spočíva Vaše šťastie a čo teda považujete za skutočné bohatstvo?

Šťastie je niekedy slabé slovo. Keď sme k sebe úprimní a povieme si všetko zo svojho vnútra, navzájom sa prijímame vo vzájomnej spontánnej modlitbe a pritom sa objímame, cítime sa, ako keby nebo už nebolo vzdialené kdesi v oblakoch, ale ako keby sme v ňom práve stáli. Je to pocit, akoby sme sa vznášali nad celým svetom a všetky problémy sveta sú v tej chvíli hodné iba úsmevu, pretože sa nachádzame v Božej bezstarostnej náruči, plnej lásky a pokoja bez hraníc. Sú to pocity, ktoré nás dokážu prevádzať cez následné rodinné starosti a vzájomné nepochopenia sa. Sme šťastní, lebo naším životným aj svadobným krédom je: „Bohu nič nie je nemožné.“ A to nás vedie aj tam, kde sa nám otvárajú nepoznané bohatstvá Božej lásky.

Zo srdca Vám ďakujeme za Váš čas i za Vašu otvorenosť a úprimnosť v odpovediach na naše náročné otázky. Ste veľkým svedectvom rastu k svätosti v manželstve. Nech aj tieto Vaše slová, no najmä Váš život, vždy viac priťahujú ďalších k správnym rozhodnutiam a k skutočným hodnotám. Vyprosujeme Vám i Vaším deťom veľa Božích milostí a požehnaní do ďalších rokov spoločného života. Aby ste každým dňom čoraz hlbšie prenikali do tajomstva lásky Boha, ktorý Vás raz navždy spojí so sebou v nebeskom domove.

podme von a bojujme za život

MUŽ K ŽENE A ŽENA K MUŽOVI

MATHIAS GOČIK
FOTO: INTERNET

Počas dvoch dní, 17. a 18. novembra, prišiel do Košickej arcidiecézy vzácny hosť Christopher West z USA. V krátkosti nám predstavil učenie blahoslaveného pápeža Jána Pavla II. – Teológiu tela. Tento príspevok chce stručne predstaviť základné body „Teológie tela“ očami Christophera Westa, ako odzneli počas tých dvoch dní.

Náuka s názvom „Teológia tela“ je výsledkom katechéz Jána Pavla II. v čase od roku 1979 do 1984. Za týmto majestátnym dielom stoja, bezpochyby, nespočetné hodiny meditácie nad Svätým písmom, konkrétne nad Božím plánom pre človeka. Kedysi sa telo vnímalo v zlom svetle. Avšak blahoslavený pápež svojimi katechézami vyzdvihol hriechom zdeformované telo naspäť k jeho pôvodnej dôstojnosti a svätosti. Zaradil ho naspäť do Božieho plánu pre muža i ženu tak, ako ich Boh stvoril na počiatku.

V dnešnej dobe vidíme po celom svete množstvo problémov rôzneho druhu. Netreba ich menovať, stačí si večer zapnúť správy, kde môžeme počuť o nepokojoch a nešťastiach u nás i vo svete. Je jasné, že niekde nastala chyba, že niečo nefunguje. Ale kde nastala tá chyba? Zo Svätého písma je veľmi jasné, že práve dedičný hriech je týmto problémom. Do sveta vošiel hriech, menovite žiadostivosť. To, čo bolo „pred hriechom“ čisté a božské, sa hriechom stáva pokrivené,

zdeformované a špinavé. Christopher West použil krásnu analógiu, keď nám ukázal bezchybný biely papier a nazval ho telom človeka pred pádom, pred hriechom. Vo svojej celej pravde a nahote je telo človeka skutočne krásne, lebo je také, aké ho Boh na počiatku stvoril. Christopher znázornil hriech tak, že tento bezchybný biely papier surovo pokrčil. Človek a jeho telo sa po páde ľahko stáva náchylné na hriech a jeho túžby sa hriechom stávajú pokrivené a zdeformované. Po celé stáročia prevládali rôzne názory, ako sa dívať na telo človeka a ako chápať jeho túžby. Rôzne heretické smery, ako sú dualizmus, manicheizmus, gnosticizmus a rôzne iné, sa pozerajú na telo človeka nie tak, ako to Boh chcel na počiatku. Jedni odsudzujú všetko telesné a vyzdvihujú ducha i dušu. Ďalší vnímajú telo ako väzenie pre dušu a zasa ďalší nevidia v tele nič dobré a vnímajú ho len plné žiadostivosti. Bol teda názor, že telo nie je dobré a treba v ňom potlačiť túžby, zvlášť sexuálne túžby, a tak, obrazne povedané, treba telo odhodiť. Je však otázne, ak by telo človeka bolo skutočne také zlé a sexualita tiež, prečo by Boh stvoril človeka takto? Prečo by mu do tela vložil tieto túžby, ak sú zlé? V príbehu o stvorení sveta čítame, že

všetko
„stvore-
né“ Boh ohod-

notil ako dobré. Ale o svojom vrcholom diele – človeku – sa vyjadruje: „Bolo to veľmi dobré.“ A pritom pridal prikázanie: „Plodte sa a množte...“ (porov. Gn 1,26-31). Človek so svojím telom je dielo veľmi dobré, a teda aj jeho sexualita! Otázka znie: „Ktorý obraz je podstatne dôležitejší vnímať?“ Obraz zdeformovaný hriechom alebo pôvodný obraz vo svojej celej kráse, ktorý je „veľmi dobrý“? Je pravdou, že telo človeka a jeho túžby sú zdeformované hriechom, a teda aj jeho sexualita. Ale vo svojej podstate je celý človek, s túžbami tela a s jeho sexualitou, veľmi dobré dielo a takto sa aj máme naň dívať. Musíme sa vrátiť k pôvodnému stavu človeka pred hriechom. Tam nájdeme skutočný Boží plán lásky pre človeka od počiatku.

Žiť svoju sexualitu pravdivo podľa Božieho plánu nie je

v dnešnom svete vôbec ľahká vec. V spoločnosti vidíme mnoho rozbitých vzťahov a z nich zranených mužov a ženy. Manželské rozvody sa všade vo veľkom konajú a ani zasvätené osoby nie sú výnimkou v tomto smere vernosti. Každý človek hľadá – hľadá naplnenie svojich najhlbších a nekonečných túžob spojených so svojou sexualitou a hlavne túžbu byť milovaný. Vo svete ale vidno, že mnohí ešte stále blúdia a hľadajú na nesprávnych miestach. Človek vo svojej slobode môže hľadať naplnenie týchto svojich túžob kde chce, aj v konečných veciach. Ale musíme jasne pomenovať, že túžba v človeku, ktorá hľadá „Nekonečno“, sa nedá nikdy naplniť „konečným“.

Christopher v tomto smere rozlišuje tri typy ľudí: „závislý“, stoik a mystik. Závislý človek hľadá naplnenie v konečných veciach, pretože verí, že naplnenie nájde v uvoľnení svojich túžob a v zhone za pôžitkom. Tento zhon za pôžitkom, nech je v akejkoľvek forme, človeka vždy nechá prázdny a zamotá ho do smutnej situácie, keď bude musieť znovu vyhľadať ďalšiu dávku pre chvíľkové uspokojenie. Toto otroctvo danému subjektu nikdy neprinesie večné naplnenie. Christopher nám skrze obraz jedla vysvetlil, že „závislák“ zomiera z otravy jedlom, lebo konzumuje nezdravú stravu, je iba fast-food. Stoik, na rozdiel od „závisláka“, svoje túžby vníma nega-

tívne, sú zlé, a preto ich potláča a vynaloží veľkú námahu ich nulovať. Toto je tiež nesprávny postoj, lebo skôr či neskôr tieto nezriadené, aj keď v človeku potláčané túžby vybuchnú. Takýto človek, obrazne povedané, zomiera hladom. Christopher West citoval sv. Augustína, ktorý na jednom mieste hovorí: „Tí, ktorí sú stratení v túžbach, sú menej stratení než tí, čo stratili svoje túžby.“ Je pravdou, že obaja sú stratení, ale tí, čo ešte majú svoje túžby, majú oveľa bližšie k Bohu, lebo práve túžby pomáhajú človeku milovať Boha. Presne tento fakt si v dejinách uvedomili mystici.

Mystici svoje túžby pomô-

jú najlepšie, lebo oni jedia z bohatého slávnostného stola, na ktorom je zdravé a posilňujúce jedlo. Známa socha sv. Terézie z Avily v extáze dáva jasnú predzvesť tohto úchvatného večného spojenia s Bohom, pre ktorý bol človek stvorený, a ktoré naplní všetky jeho nekonečné túžby. Ježiš hovorí: „Ak je niekto smädný a verí vo mňa, nech príde ku mne a nech pije.“ (Jn 7,37). Kam ideme my s našimi túžbami? Kam sa chodíme napiť? Ak bude človek piť zo špinavých zdrojov, z ktorých ostane vždy smädný, prázdny a zničený, nikdy sa nenaplní. Nikdy nenájde pokoj, nikdy nenájde skutočné šťastie. Ježiš ponúka

človeku živú vodu, ponúka mu život (porov. Jn 4,5-42). Ak chce človek žiť, musí všetky svoje túžby nasmerovať na Neho a pustiť sa všetkých falošných pôžitkov a sľubov tohto sveta. Pravdou je, že svet človeku nasľubuje veľa – sľubuje mu, že sex a pornografia ho naplnia. Avšak, človek ostáva ešte viac prázdny a smädný ako predtým. Takou cestou sa človek neklania Stvoriteľovi, ale „stvoreniu“. Takýto žiadostivý pohľad na telo

cou čistoty nasmerovali správnym smerom. Naplnenie svojich nekonečných túžob hľadali v Nekonečnom Bohu. A práve skrze túžby vošli až do extázneho spoločenstva s Ním. Oni na zemi zakúsili nebo. Nie ako miesto nudy, ako si to mnohí ľudia predstavujú, ale ako večné extázne spojenie človeka s Bohom v láske. Mystici sa stravu-

a sexualitu ničí nielen človeka, ale aj Boží plán lásky pre neho. Človek upadá do biedy. Čím viac sa tým kŕmi, tým hlbšie je v tom namočený. Jeho pohľad je zdeformovaný a prenáša to do svojich vzťahov, v ktorých neraz muž využíva lásku, aby mal sex, a žena používa sex, aby cítila lásku. Žena sa stáva objektom pôžitku pre muža a muž sa stáva

►

pre ženu zdrojom emocionálnej lásky, čím veľmi prevláda egoizmus u obidvoch – len ja a moje potreby. Toto vôbec nie je láska a mnohí si nešťastne práve toto mýlia s láskou. V skutočnosti takéto správanie nie je nič iné ako zneužitie iného človeka pre dosiahnutiu sebeckého cieľa. Človek však nesmie nikdy strácať nádej a nesmie zúfať i keď je v takejto biede.

V minulom storočí si práve toto uvedomil mladý poľský kňaz, Karol Wojtyła, ktorý akoby vybral telo človeka z koša, vyhladil ten pokrčený papier a začal človeka predstavovať vo svetle, v ktorom bol stvorený a vykúpený. Počas svojho života rozjímal nad textami Svätého písma a hlavne nad vykúpitelským dielom Ježiša Krista. A potom ako pápež Ján Pavol II. práve vo svojich katechézach o „Teológii tela“ predstavil svetu nanovo pôvodný obraz o človeku. Ukázal, že Boh skutočne miluje človeka, nielen keď je „najlepší“, ale hlavne vtedy, keď je „najhorší“ a v najväčšej biede. Práve vtedy, keď bol človek v tej najväčšej biede, Boh poslal svojho Syna na svet, aby človeka vykúpil. Ak chce byť človek skutočne šťastný a naplnený, musí dovoliť Kristovi vstúpiť do svojho života. Dovoľiť mu uzdraviť svoje srdce, a tak premenený Kristom žiť ako slobodný a vykúpený človek. Človek, ktorý má takúto skúsenosť s Kristom, ktorý zakúsil, čo to znamená byť milovaný Ježišom v najväčšej biede, potom sám vie milovať a byť mi-

losrdný voči tým, ktorí sú vo veľkej biede. Kristus sám o sebe hovorí: „Syn človeka prišiel hľadať a zachrániť, čo sa stratilo,“ (Lk 19,10) teda to, čo sa stratilo pri prvom hriechu, nájsť človeka v jeho biede a darovať mu vykúpenie.

Keď takto vidíme človeka, jeho sexualitu a túžby, vo svetle Svätého písma, uvedomíme si, že nie je stvorený pre žiadostivosť a sebauspokojenie, ale je celý vykúpený a stvorený pre večnú skutočnú lásku a sebadarovanie. Ak to pochopíme, ľahšie

ktorú sa stávame darom pre druhého, a tým naplníme svoje povolanie k láske. Sexuálna láska má ukazovať na veľkú lásku Boha voči človeku. Toto tajomstvo sexuálnej rozdielnosti a manželského spojenia lásky je pozvanie k svätému spoločenstvu s Bohom, kde dvaja – muž a žena – sa stanú jedným telom a skrze lásku manželov prichádza na svet ďalší človek. V únii dvoch je tretí – je to obraz Najsvätejšej Trojice. Apoštol národov, sv. Pavol, k tejto manželskej láske hovorí, že muž má milovať

svoju manželku úplne a nezištné takou láskou, akou Kristus miluje svoju Cirkev, ktorý seba samého vydal za ňu (porov. Ef 5,25). To znamená, že láska muža voči manželke – a vôbec voči žene – má byť taká čistá, aby chcel radšej zomrieť, tak ako Kristus, než by mal poškrvniť jej dôstojnosť. Apoštol pokračuje, že na dru-

hej strane žena má byť podriadená mužovi, teda má si ho ctiť a dovoliť mu milovať ju tak ako Kristus miluje Cirkev (porov. Ef 5,21-28). Skutočná manželská láska medzi manželmi je tá, ktorá takto rozmýšľa a koná. Nie pre uspokojenie svojich vlastných túžob, ale pre úplné sebadarovanie sa druhej osobe – to je božské. Manželia si takou láskou hovoria jeden druhému: „Toto je moje telo, ktoré sa dáva pre teba.“ Poznáme tieto slová a veľmi často ich počujeme. Sú to slová ustanovenia Eucharistie

s a n á m bude chápať aj Boží plán s nami. „Na Boží obraz ho stvoril, muža a ženu ich stvoril.“ (Gn 1,27). Boh nás stvoril tak, že muž bez ženy sám seba nepochopí. Ani žena bez muža nepochopí seba. Až keď vo svojej nahote, bez hanby, vidia jeden druhého, ihneď pochopia, že muž patrí k žene a žena patrí k mužovi. Inak to nejde a inak to nechce ani Boh. „A Boh ich požehnal a povedal im: ‘Plodte a množte sa.’“ (Gn 1,28). Ešte pred hriechom Adam a Eva ukazujú manželský zmysel tela – moc ukázať lásku, cez

Ježišom Kristom pri Poslednej večeri, pričom na kríži to svojou smrťou dovŕšil. Ježiš Kristus dáva svoje telo pre človeka, aby ľudstvo mohlo byť s ním jedno telo, jedno mystické Kristovo telo. Pri Kristovej smrti na kríži, kde sa vykupuje celý človek, sa súčasne deje nepoškvrnený mystický sobáš. Na Golgote sa uzatvára manželstvo medzi Ženíchom (Ježiš Kristus) a Cirkvou (Panna Mária), pričom „manželské lôžko“ je samotný kríž. Je to nepoškvrnená plodná únia dvoch – Ježiš dáva Márii Jána za syna. Krstom je každý človek začlenený do Cirkvi, a tak sa každý stáva Kristovou nevestou v spoločenstve celej Cirkvi. Mystické manželské spojenie medzi človekom a Bohom sa tým pádom uskutočňuje vždy, keď človek prijíma Krista pod rúškom chleba – je to predzvesť neba, byť v spoločenstve s Bohom. Aj toto spojenie, eucharistické, má byť plodné. Má žiť svoju vieru, a tak rodiť nové duchovné deti pre Cirkev. Dočasné manželstvo tu na zemi, medzi mužom a ženou, ukazuje práve na túto realitu budúceho manželstva medzi Bohom a človekom. Preto Pán Ježiš hovorí, že sa v nebi už neženia ani nevydávajú, lebo sú ako anjeli (porov. Mk 12,25), sú v Božej prítomnosti.

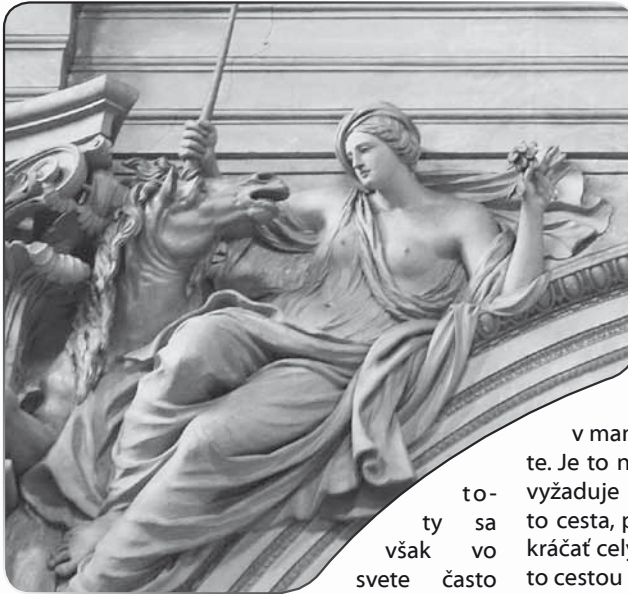
Na druhej strane, môže sa zdať, že zasvätené osoby, ktoré nežijú v manželstve tu na zemi, odmietli svoju sexualitu. Ale vô-

bec to nie je tak. Cieľom každého človeka je nebo, večná extáza spoločenstva s Bohom. Tí, ktorí zasvätili svoje životy Bohu v celibáte, smerujú k Bohu takisto ako každý ženatý muž a každá vydatá žena. Tí, ktorí žijú v celibáte pre dobro Božieho kráľovstva, v tomto živote preskočili to dočasné manželstvo a celý svoj život dali pre Cirkev – dávajú sa pre Cirkev (porov. Ef 5,25). Oni sa slobodne rozhodli pre celibát, rozhodli sa pre čistotu a cez ňu už žijú tú realitu budúceho manželstva s Bohom. Cnosť čis-

Duchý, pravdivý a krásny. Láska je znázornená ako žena s poodhaleným poprsím, pretože najväčší obraz lásky je to, keď matka dáva dieťaťu seba počas dojčenia. Ženskosť je znázornená ružou pre svoju delikátnosť. Mužskosť je znázornená ako jednorozec, lebo je to veľká sila, ktorá je schopná rohom buď ničiť, alebo chrániť. Skrotiť silu muža a jeho mužskosť sa nedá nijako inak, len láskou – disciplínou, obetou a ťažkou prácou na sebe samom – a preto láska drží roh jednorozca. Jedin-

ne láska, ktorá drží aj roh, aj ružu, môže v správnej miere k sebe priniesť mužskosť a ženskosť. Bez lásky medzi nimi ostáva iba ziadostivosť, ktorá rohom divokej mužskosti ničí delikátnu ružu ženskosti. Každý človek je takto povolaný k čistote, je takto povolaný k mystike – tak

v manželstve, ako i v celibáte. Je to náročná práca, ktorá si vyžaduje obeť a disciplínu. Je to cesta, po ktorej človek bude kráčať celý život, ale jedine touto cestou sa stane skutočne slobodným. Najkrajšie to vyznáva sv. Augustín, keď hovorí svojou slávnou vetu: „Stvoril si nás pre seba, Bože, a nespokojné je naše srdce, kým nespočinie v tebe.“ (Vyznania 1,1). Jediné takto človek čistý, slobodný a vykúpený môže ukázať svetu svojim svätým životom, že skutočné naplnenie všetkých svojich najhlbších túžob, a zvlášť svojej sexuality, nájde a má jedine a absolútne v Bohu. Takto sme stvorení, toto je príbeh nášho tela, toto je Teológia tela.

to-
ty sa
však vo
svete často
krát nesprávne

vníma. Čistota nie je už spomínaný stoicizmus, ale mysticizmus. Christopher West nádherne vysvetlil čistotu pomocou sochy umiestnenej v Bazilike sv. Petra v Ríme. Čistota je znázornená ako tri skutočnosti v jednom obraze: jednorozec (symbol mužskosti), ruža (symbol ženskosti) a medzi nimi žena (symbol lásky), ktorá jednou rukou drží roh a v druhej ruke ružu. Na prvý pohľad je to dosť komplikovaný obraz pre čistotu, ale v skutočnosti je veľmi jedno-

„NA slovíčko“ s GABRIELE KUBY

ZHOVÁRAL SA: MICHAL PAVLÍK
FOTO: MARIÁN JAKLOVSKÝ, ERIK JURKO

Gabriele Kuby sa narodila v roku 1944, vyštudovala sociológiu a žije ako spisovateľka v Bavorsku. Je matkou troch detí. V roku 1997 sa stala kresťankou a odvtedy napísala 11 kníh s tematikou lásky, sexuality, čistoty, sexuálnej revolúcie a rodovej ideológie. Zároveň je prekladateľka, publicistka a lektorka. Často je hosťom konferencií a talk-show, v ktorých hovorí to, čo považuje za správne. Ako autorka kníh a prednášok ukazuje slepú uličku, do ktorej sa dostáva moderná spoločnosť a hľadá z nej východisko v opätovnom návrate ku kresťanským hodnotám. Pri jej návšteve v Košiciach a prezentácii novej knihy sa nám dostalo možnosti položiť jej zopár otázok...

Gender ideológia je v spoločnosti novým fenoménom. Mnohí ľudia o ňom vedia veľmi málo, prípadne o ňom vôbec nevedia. Ako ste sa dostali k tejto problematike?

Problematikou gender som sa začala zaoberať, pretože som veľmi rýchlo pochopila, aký je vývin dnešných udalostí. Vždy som sa zaujímala o spoločnosť a aj to bolo dôvodom, ktorý ma viedol k štúdiu sociológie. Neskôr som sa dostala ku knihe anglického etnológa a antropológa Jozepha Daniela Unwina s názvom Sex a kultúra. V tejto publikácii sa autor zamýšľa nad závislosťou noriem sexuality a vyspelosti kultúry. Prichádza k záveru, že predpokladom vyspelej kultúry sú prísne sexuálne normy, teda v spoločnosti, kde sa rešpektuje posvätnosť rodiny a monogamia. Toto zistenie som považovala za veľmi dôležité. Pri pohľade na našu kultúru, ktorej sexuálne normy sú vydané napospas záujmovým skupinám, jasne pozorujeme úpadok. To ma viedlo k štúdiu danej problematiky a napísaniu prvej knihy Gender revolúcia, relativizmus a národ, ktorá vyšla v roku 2006 a bola prvou kritickou knihou v tejto oblasti. Gender ideológiu je ovplyvnená politika bez toho,

aby si to bežní ľudia dokázali uvedomiť. Čo vlastne tento celý gender balík je, čím sa môže stať a ako pracujú jednotlivé medzinárodné organizácie, sú otázky, ktoré sa snažím zodpovedať.

Okrem už spomínanej knihy Gender revolúcia, relativizmus a národ ste len prednedávnom vydali ďalšiu, a síce Globálna sexuálna revolúcia, ktorú ste počas série Vašich prednášok po Slovensku aj prezentovali. Ako reagovala, resp. reaguje verejnosť v Nemecku na Vašu publikačnú činnosť?

Moja ostatná kniha, napriek absolútnemu mlčaníu mainstreamových médií, mala v pomerne krátkom časovom horizonte veľký úspech. Zaujímavé je, akým spôsobom. Redakcia FAZ (Redakcia Frankfurter Allgemeine Zeitung, ktorý je najplynnejší denník v Nemecku) sa rozhodla, že knihu nebude recenzovať. Do mnohých médií sa teda preniesla diskusia o tejto knihe a rozhodnutí nerecenzovať ju. To viedlo mnohých k tomu, aby si túto knihu prečítali. Aj to bola forma reklamy, aj keď nebola predstavená v mainstreamových médiách.

Ak sa pozrieme na udalosti v Nemecku, vidíme, že nedávne voľby vyhrala kresťanská strana CDU. Môže znamenať tento volebný výsledok novú nádej, zmenu pre kresťanov v Nemecku?

Nie, CDU neznamená žiadnu nádej pre kresťanov, je to len menšie zlo. Kresťania volia CDU už mnohé roky iba kvôli tomu, že volia menšie zlo. Vidíme, že celá strana je ľavicovo orientovaná a nezastupuje už viac kresťanskú pozíciu. V súčasnosti vznikli nové politické strany, ktoré reprezentujú alternatívu pre Nemecko a orientujú sa na ekonomické otázky. Tieto strany vyvíjajú úsilie angažovať sa aj v otázkach problematiky gender, ale zatiaľ nevieme, s akým cieľom.

Veľmi dobre poznáte situáciu v Nemecku. Ako ale vnímate situáciu na Slovensku? Aké rady by ste nám dali pre Slovensko, aby sa dokázalo ochrániť pred vplyvom ideológie gender?

Slovensko vidím ako krajinu, v ktorej je živá a silná viera. Taktiež tu máte biskupov, ktorým dôverujete, a ktorí sa k týmto otázkam jasne vyjadrujú. V Nemecku je situácia diametrálne odlišná. Možno tam badať veľký odklon od viery a je len málo biskupov, ktorí by sa o týchto otázkach vôbec vyjadrovali, resp. zastávali pro-life rétoriku. Nemáme teda žiadnu skutočnú silu, aby bola Cirkev v tomto kultúrnom boji aktívne mobilizovaná biskupmi.

Ak sa ma pýtate na rady pre Slovensko, musím povedať, že sa s potešením dozvedám

o krajinách, ako Slovensko, Poľsko, Maďarsko či Chorvátsko a o situácii v týchto krajinách. Naopak, krajiny, ako Nemecko, Anglicko, Holandsko a Francúzsko, zašli tak ďaleko, že už v spomínanej problematike dosahujú skutočný extrém. Na týchto negatívnych príkladoch vidíte, kam sa ubera celý tento vývoj, aj ten na Slovensku. Preto by ste sa mali organizovať a jasne povedať, že s takýmto vývojom politicko-sociálneho procesu nesúhlasíte.

Znamená to, že naša sila spočíva v organizovaní sa a v jednote, aby sme takto jasne ukázali odpor voči tomuto vývoju?

Presne tak. Opýtajte sa starších generácií, akým spôsobom oponovali politickému systému, ktorý tu bol pred rokom 1989. Situácia je dnes, samozrejme, iná, máme síce istú slobodu, napr. možnosť prednášať bez strachu, že sa dostaneme do väzenia, ale na druhej strane, v niektorých krajinách je situácia vážnejšia ako na Slovensku. V Nemecku je neprimerane veľký strach z týchto tém, a nie celkom bezdôvodne. Pretože ak sa niekto vyjadrí proti homoloby alebo inému mainstreamovému prúdu, rozpúta sa proti jeho osobe mediálna kampaň. Vyvinie sa masívny verejný tlak, ktorý môže viesť až do takých konzekvencií, že dotčný môže stratiť prácu či postavenie v zamestnaní. Napríklad Eva Herrman, ktorá bola moderátorkou televíznych novín, sa svojho času vyjadrila k istej knihe, pojednávajúcej o materstve. Hovorí, že radšej bude mať 4 deti od jedného chlapa ako 4 chlapov a jedno dieťa.

Týmto vyjadrením narušila ideál pracujúcej ženy, stratila prá-

cu a bola vyhodená zo showbiznisu. Čiže, existuje tu objektívne nebezpečenstvo. Ale strach je väčší ako nebezpečenstvo, preto ľudia mlčia. Dúfam, že na Slovensku tomu tak nie je.

V Košiciach sa 22. 9 2013 konal Národný pochod za život. Môže byť toto svedectvo Slovenska príkladom, znamením pre iné krajiny Európy, ako Nemecko, Holandsko a podobne?

Žiaľ, o Národnom pochode za život som v médiách v Nemecku nič nezaznamenala. O tomto podujatí som sa dozvedela, pretože poznám šéfredaktorku vy-

davateľstva Lúč Annu Kollovú. Síce v médiách bolo isté hlásenie o existujúcej katolíckej platforme, podrobnejšie správy však možno len sotva čakať. Veď aj samotné obrovské demonštrácie v Paríži s účas-

ťou, ktorá presahovala jeden milión, boli médiami prekrútené. V médiách sa hovorilo o desaťtisíc účastníkoch, ale v skutočnosti to bolo niečo cez jeden milión. Média presadzujú LGBTI agendu, ľavicové témy a snažia sa kresťanov čo najviac odstaviť.

Cirkev bola v kolobehu dejín často prenasledovaná. Myslíte si, že podobný vývoj čaká Cirkev aj v súčasnosti?

Som úplne presvedčená, že kresťanstvo čakajú veľmi ťažké časy. Už dnes existuje jedno z najhorších prenasledovaní kresťanov vôbec. Každých päť minút položí jeden kresťan život za svoju vieru. Najzložitejšia je situácia na Blízkom východe. Tam sú kresťania tvrdo prenasledovaní a za svoju vieru aj zabíjaní. V našich krajinách existuje iná forma prenasledovania. Kresťania nie sú síce väz-

není, ale schvaľujú sa antidiskriminačné zákony, ktoré nám nedovoľujú povedať názor, ktorý by označil homosexuálnu za nesprávnu a heterosexuálnu za správnu, pretože následne sme obviňovaní z diskriminácie. Mnohí kresťania sa tak v niektorých krajinách dostávajú do väzenia, lebo obhajujú kresťanskú sexuálnu morálku. Nie kvôli tomu, že niekoho diskriminujú, ale kvôli tomu, že povedia: „Toto považujem za správne!“ Tieto udalosti hodno považovať za nebezpečný vývoj.

My ako kresťania sme víťazi. Kristus už za nás vyhral na kríži. Našou úlohou je teda láskou meniť celú spoločnosť. Ako môžem ja ako jednoduchý človek plniť túto neľahkú úlohu?

Sv. Augustín nám hovorí, že hriech máme nenávidieť, no hriešnikov milovať. To však nie je jednoduché. Ako všetci

vieme, Ježiš Kristus na nás kladie najväčšiu požiadavku tolerancie, aká vôbec existuje, a síce, aby sme milovali našich nepriateľov. Veľký príklad vidíme u sv. Štefana, ktorý sa počas kameňovania modlí za svojich katov, ako aj u samého Ježiša na kríži. Je to pre nás veľká výzva. Naši protivníci si nevedia v skutočnosti predstaviť, že aj osoby, ktoré nám protirečia, máme prijať s otvorenosťou, milosrdenstvom a zároveň odmietajú, že naša spoločnosť je vedená nesprávnym smerom. Pojem tolerancie je vyzdvihnutý, no zároveň táto forma tolerancie znamená, aby sme prijali všetko to, čo sa v spoločnosti deje. Iba ak hriech nazveme dobrom, môžeme byť pokladaní za tolerantných. My ako kresťania nesmieme hriech nazývať dobrom, ale prijímať hriešnika. A toto je najväčšia výzva pre kresťanov, aby sme boli a chceli byť spravodliví.

Globálna sexuálna revolúcia

MICHAL PAVLÍK

STRATA Slobody v MENE Slobody

Len prednedávnom zavítal na slovenský trh preklad knihy Globálna sexuálna revolúcia od nemeckej publicistky, lektorky a prekladateľky Gabriely Kuby. Ostrá kritika, s ktorou sa táto kniha stretla, svedčí o skutočnosti, že autorka upozornila na tabuizované témy, ktoré mali byť verejnosti prezretované úplne inak. Snahou autorky nie je deštruktívna kritika spoločnosti a mainstreamových médií, lež podať skutočný obraz o stave spoločnosti, v ktorej žijeme, a východiská, ktoré táto „nesloboda v mene slobody“ ponúka.

Svet dneška bojuje všestranným spôsobom proti neslobode, potláčaniu ľudských práv a diskriminácii. Politické elity prezentujú napĺňanie tohto programu ako kľúčové. Nečudo, veď hrôzy ostatného storočia ukázali, ako sa hodnota ľudského života môže minimalizovať a redukovať na hranice biologického. Z ľudskej bytosti, Božieho stvorenia, sa stalo číslo, nekonkrétny subjekt, mysliace zviera. Krutosť človeka nemala hraníc a zabíjanie v mene vyšších ideálov bolo dovolené.

Po búrlivých udalostiach a páde tyranských systémov v Európe sme sa nazdávali, že je neslobode koniec. Zdanie však môže klamať. Kniha Gabriele Kuby Globálna sexuálna revolúcia s podtitulom Strata slobody v mene slobody sa pokúša ukázať dnešnej spoločnosti, ktorá si dáva prívlastok slobodná, že jej vývoj smeruje k ďalšej diktatúre, neslobode.

Nová ideológia sa netvári represívne, a o to väčšie je jej nebezpečenstvo. Snaží sa zaútočiť z vnútra, narušiť tradičné hodnoty, ako sú rodina, láska, mravnosť. Relativizuje kategorické pojmy antropológie, tváriac sa fundovane. Ostatné svetonázory, vrátane toho kresťanského, odmieta a považuje za netolerantné a spiatocnícke. Redefinovanie pojmu slobody vedie, paradoxne, k neslobode a polarizácii spoločnosti.

Čo však možno považovať za novú ideológiu? Nosnou témou titulu Gabriely Kuby je problematika ideológie gender. Tento, našej spoločnosti neznámy, pojem sa pomaly stáva súčasťou každodenného života. Gender ideológia je komplexný balík, ktorý sa snaží skryť sa za práva žien. Tejto ideológii však nejde o rovnaké šance a práva oboch pohlaví. Gender ideológia sa snaží urobiť muža a ženu rovnakými. Samozrejme, tieto pokusy sú iba zdanlivé, sú iba obalom čohosi omnoho horšieho. V skutočnosti tu ide o dereguláciu sexuálnych noriem, ospravedlnenie akéhokoľvek sexuálneho správania. Najväčšie nebezpečenstvo však nespočíva v tolerancii tohto faktu, lež v tom, že sa musí pokladať za správny. Toto presvedčenie je vyučované na školách (najmä v západnej Európe) a vedie budúce generácie k názoru, že každá sexuálna orientácia a každá sexuálna túžba je správna. Takýmto spôsobom sa podkopáva základná bunka spoločnosti, a síce rodina ako zväzok muža a ženy.

Vývoj spoločnosti sa na základe spomínaných udalostí môže javiť veľmi nepriaznivo. Dôležité je, aby sme si uvedomili, že tak ako každá ideológia, aj táto má troch úhlavných nepriateľov, ktorými sú zdravý rozum, príroda a Boh.

pochod za život košice 2013

FOTO: INTERNET

Ludia sa už od nepamäti stretávali pri rôznych príležitostiach, ale veľakrát len preto, aby podporili „kultúru smrti“. V Košiciach sme však prišli podporiť „kultúru života“. Určite každý, kto sa zúčastnil tohto pochodu, mi dá za pravdu, že to bolo niečo úžasné. Oslovil ma jeden transparent, na ktorom bolo napísané: „Každý kto je za potrat, sa už narodil.“ Paradoxne, je to pravda. Všetci sme si vedomí toho, že počas tohto pochodu sme neurobili „veľkú dieru do sveta“, ale ja osobne si myslím, že to ani nebolo cieľom. Ale keby sa aspoň jedna budúca mamička rozhodla, že nepôjde na potrat, už aj to je úspech. Je fascinujúce, že taká masa ľudí sa dokázala zjednotiť v jedno a celý pochod prebehol v úplnom pokoji i s úsmevom na tvárach všetkých zúčastnených. Myslím si, že táto celonárodná udalosť je len „odrazovým mostíkom“ pre záchranu života ako takého, od prirodzeného počatia až po prirodzenú smrť. Veľká vďaka patrí všetkým organizátorom, našim otcom biskupom, dobrovoľníkom, všetkým účastníkom, ale aj tým, ktorí boli s nami spojení v modlitbách. Pevne verím, že deň 22.9.2013 sa zapíše nielen do dejín Slovenska, ale aj do dejín kultúry života. Som Bohu vďačný za to, že som sa mohol zúčastniť takejto veľkej a historickej udalosti – pochodu za život.
(Kristián Karch)

POCHOD Z

Rodina

„Blazenejšie je dávať ako prijímať“ (Sk 20,35)

Táto myšlienka zaznela v príhovore Svätého otca k dobrovoľníkom v Rio de Janeiro koncom júla. Ihneď ma zaujala a sprevádzala nielen počas prázdnin. Aj preto som sa prihlásil na Národný pochod za život ako dobrovoľník.

Tak ako každá iná služba, aj dobrovoľníctvo si mnohokrát vyžaduje snahu premáhať svoje chute, túžby či predstavy pri realizovaní žiadaných vecí. No toto premáhanie sa nie je ničím v porovnaní s radosťou, ktorú táto služba prináša samotnému dobrovoľníkovi, ako aj druhým. Veď ako sa hovorí: „Radosť rozdávaním rastie.“

Tešilo ma, že nie iba ja som nachádzal potešenie v tom, že sa konalo niečo, čo pozdvihuje život i šťastie človeka. Ako dobrovoľník som si uvedomil, že služba blížnemu sa veľakrát prejavuje i v menších gestách, ktoré človeka posilnia. Boli to napríklad: jednoduchý úsmev, prejav súcitu s blížnym, ktorému sa niečo stalo, podaný pohár vody alebo ponúknutie nápadu k realizácii.

Za to, že som si mohol tieto veci uvedomiť, ďakujem najmä Duchu Svätému, ktorý mi vnukol myšlienku dobrovoľníctva a motivoval ma tak konať z lásky k druhým a na oslavu nášho Pána.

(Pavol Bujňák)

Pochodu za život predchádzalo veľa práce, o ktorej mnohí z tých, ktorí prišli na pochod, ani netušili. Ako bohoslovec knazského seminára tu v Košciach som sa aj ja zúčastnil na pripravách. Každý pomáhal tam, kde mohol a vedel. Ja a ďalší štyria spolupráctia sme sa podujali na vytvorenie hudobného sprievodu počas pochodu, tvorili sme teda „hudobný voz“. Bola to veselá príprava, pri ktorej sme museli vymýšľať nové texty na tému život. Samotný pochod som prežíval určite inak ako bežný človek, ktorý prišiel na pochod. Uvedomoval som si, koľko starostí a námahy to všetko stálo. Celý pochod som vlastne strávil v hudobnom voze, kde sme sa snažili ľudí nabudiť spevom a hudbou. Bola to pre mňa hlboká skúsenosť s vedomím, že som sa prvýkrát mohol zúčastniť takej veľkej udalosti. Uvedomil som si, že aj pre dejiny nášho národa je to významná udalosť a ja som sa mohol na tom podieľať. Som vdáčnej Bohu za to, že som mohol prispieť do tohto diela. Viem, že takáto vec sa nedeje každý deň.

(František Petruška)

A Ž I V O T

POETIKA MUSICA - TVORIVÁ SKUPINA

MARTIN GNIP, ZUZANA EPERJEŠIOVÁ
FOTO: INTERNET

Poetica Musica je tvorivá skupina mladých kresťanov katolíkov, ktorá sa prostredníctvom zamyslení, básní a piesní – teda prostredníctvom slova aj hudby venuje rôznym námetom a udalostiam. Jej hlavným cieľom je ponúkať skrze umelecké spracovanie pohľady na rôzne témy, nielen čo sa týka viery a kresťanského nazerania na svet, ale aj každodenných vecí, problémov, sfér, v ktorých sa bežne pohybujeme. Svojou formou aj obsahom sa snaží osloviť čo najširšie spektrum divákov, či už sú to mladí alebo starší ľudia.

V rámci tvorivej skupiny intenzívne pracujú jej stáli členovia: **Martin Gnip** – katolícky kňaz, člen hudobnej skupiny Kerygma, koordinátor aj tvorca námetov;

Zuzana Eperješiová – autorka textov aj hudby, hrá na klavíri a spieva; **Michal Lörinc** – aranžérsky a muzikantsky participuje

na bicích a klávesoch; **Peter Jakab** – hrá na gitare, nahrával aj CD *Áno za život*, má vlastné nahrávacie štúdio Sinus records; **Pavol Jakab** – hrá na basgitare. Okrem uvedených stálych členov Poetica Musica spolupracuje aj so spisovateľom, katolíckym kňazom, **Vladimírom Štefaničom**.

Tvorba a spolupráca zoskupenia Poetica Musica sa začala formovať v adventnom období v roku 2010, keď vznikli na SCŠ sv. košických mučeníkov v Košiciach adventné večery, s názvom **Čas štyroch sviec**, na ktoré počas štyroch týždňov prijali pozvanie hostia **Vladimír Štefanič**, **Mons. Bernard Bober**, **Ján Figel'** a **Martin Husovský**. O rok neskôr Poetica Musica, v spolupráci s ekumenickým spoločenstvom v Košiciach a taktiež hudobnou skupinou Kerygma, pripravila adventný program s názvom **Štyri sviece**. V advente v rokoch 2012 a 2013 pri rovnakej príležitosti vznikli programy **Štyri kroky** a **Štyri stretnutia**.

Dlhodobým projektom, ktorý sa začal tvoriť v roku 2010 je **Cyklus Modlitby**, ktorý zahŕňa dve hotové a dve pripravované diela. Všetko sú to hudobno-poetické pásma, respektíve poémy pretkané piesňami, o príbehoch biblických postáv alebo svätcov. Autorom všetkých poém je **Vladimír Štefanič**.

Modlitba Magdalény je pohľadom do strateného srdca ženy, v ktorom po stretnutí s Kristom svitá na nový život.

Autorkou hudby je Zuzana Eperješiová, Magdalénu stvárňuje mladý herecký talent – **Julka Čekaňáková**. Program mal už 33 repríz po celom Slovensku.

Modlitba Ondreja je pohľadom do srdca muža, ktorý bolestivo očakáva príchod prisľúbeného Mesiáša. Toto dielo vzniklo pri príležitosti Roka sv. Ondreja. Hudbu zložil a piesne naspieval **Pavol Jenčo**, predstaviteľom Ondreja je herec a režisér **Lukáš Maťufka**, hudobne spolupracovali **Martin Husovský**, **Michal Brandys**, **Michal Lörinc**.

Dvoma pripravovanými dielmi sú **Modlitba Cyrila a Metoda**, ktorá vznikla pri zavŕšení Roka viery (autorkou hudby je Zuzana Eperješiová) a **Modlitba Ježišovej matky**, ktorá je pripravovaná v rámci vyhláseného Roka Sedembolestnej Panny Márie na Slovensku.

Okrem väčších a známych spomínaných projektov ešte vznikali aj menšie, lokálne a príležitostné programy v rámci rôznych akcií, najmä odpustových slávností alebo sviatkov. Ide o programy s mariánskou tematikou: **Najčistejšia, Mária – najpokornejší prorok, Neobyčajne obyčajná** – tieto budú v najbližšom roku vydané v rámci spomínaného vyhláseného Roka Sedembolestnej Panny Márie. Vznikli však aj programy na iné námety – **Márnratný Boh, Príbeh obrazu, Chrám – domov s otvorenými dverami**. Všetky programy sú autorskými dielami Zuzany Eperješiovej. Veľkou príležitosťou bolo aj vytvorenie „živej pozvánky“ na prvý celonárodný slovenský Pochod za život, ktorá nesie názov **Áno za život**.

Áno za život

Pochod za život bol inšpiráciou vytvoriť akúsi „živú pozvánku“, ktorá napokon v rámci spolupráce

s katolíckym kňazom Dušanom Škurlom dostala tvár ako hudobno-poetické pásmo s názvom **Áno za život** – s podtitulom **Pochod za život začína v tvojom srdci**.

Áno za život je zhruba polhodinový program, ktorý sa skladá z piatich častí. V každej odznieva jedno kratšie zamyslenie, báseň a pieseň. Okrem toho má každá časť aj svoj osobitný symbol, atribút, ktorý možno vidieť na uvádzacom plagáte, a ktorý sa nesie v duchu jednotlivých myšlienok.

Jednotlivé časti predstavujú päť rôznych „zastávok“ alebo „faktorov“, ktoré sa bezprostredne týkajú celej myšlienky ochrany života a zvlášť pochodu za život. Program ponúka pohľad na rozhodovanie ženy, na ohrozené dieťa, úlohu muža – otca a napokon je pozvaním, aby sme sa sami stali hlasom nenarodených.

Program mal už viac než dvadsať repríz, v ponuke je CD, ktoré ste dostali do rúk spolu s časopisom. Ak máte záujem o CD alebo o ďalšiu tvorbu, novinky a aktuálne predstavenia, info nájdete na: zuzanaeperjesiova.blogspot.sk. Písať a objednávať môžete na: poetica.musica@gmail.com.

Na počiatku bolo Slovo

MICHAL TIMKO

FOTO: MICHAL LACKO

„Na počiatku bolo Slovo (Jn 1,1).“ To Slovo, čo silné bolo, a ktoré nás povolalo. Slovom začína a končí veta, a tak by to malo byť i v živote kňaza. „Aby moje slovo ustúpilo Slovu,“ zdôraznil doc. Michal Altrichter SJ v úvode 9. stretnutia bohoslovcov Českej i Slovenskej republiky vo Velehrade.

Len dvakrát sa hory začervenalí a košická seminárna rodina sa 11. októbra 2013 opäť „nasáčkovala“ do jedného autobusu, aby sa zúčastnila bratského stretnutia bohoslovcov bývalého Československa. Jedni sa tam vracali, pre iných, hlavne pre nás „bažantov“, to bola novinka.

Po šiestich hodinách cestovania sme sa vylodili v hostovskom mestečku Napájedla. Dorazili sme „lťt“ (len tak tak), asi päť či desať minút pred začiatkom spoločnej svätej omše, na ktorej nás srdečne a s otcovskou láskou prijal miestny kňaz, otec Ryszard

Turko. Na konci omše vyzval svojich veriacich, aby nás prijali do svojich rodín podobne, ako kedysi Izraelské rodiny prijímali učeníkov, keď prišli ohlasovať Božie kráľovstvo do nejakého mesta... A týmto zlatým farníkom nebolo treba dvakrát hovoriť. Ujali sa nás s veľkou rados-

ťou a pohostinnosťou. My sme im ešte nič nedali. Oni nás však zahrnuli svojou rodičovskou láskou.

Po tom, ako sme sa po dvojiciach až štvoriciach porozdeľovali medzi jednotlivé rodinky, rozpáchli sme sa po celých Napájedlách a okolitých dedinách. V mnohých domoch, do

z neho duch histórie. Duch, ktorý nikdy nestarne (i napriek tomu, že Velehrad prešiel za posledné roky mnohými rekonštrukciami a modernizáciou). Ak by som mal ešte niekedy v živote možnosť, určite by som tam šiel i na dlhšiu dobu.

O 9.30h sme začali spoločný program v bazilike sv. Cyrila a Metoda.

Niečo okolo 300 bohoslovcov oboch krajín sa započúvalo do úvodného duchovného slovka prof. Altrichtera.

Pod jeho vedením sme sa ponorili do hlbšieho výkladu Markovho evanjelia, presnejšie do state o utí-

šení búrky na mori (Mk 4,35-41).

Rozhodli sme sa plaviť s Kristom, nasledovať jeho hlas, byť s ním a pre neho. Čakali sme „líbanky“, namiesto toho prišla desivá búrka. Búrka nezodpovedaných otázok a neistôt. Ak nás ešte úplne nechromil strach, vyhĺkne z nás nedôverči-

ktorých nás prijali, sa ešte dlho do noci svietilo...

Nasledujúci deň sme po výdatných raňajkách opäť spoločne vyrazili z Napájediel do Velehradu – miesta, kde sa rodila viera našich predkov, a teda i naša. Velehrad a jeho okolie je naozaj nádherné miesto a sála

vé: „Pane, nedbáš, že hynieme?!“ „Vyčistite trpezlivosťou terén svojho vnútra a neanalyzujte do nekonečna stav búrky, ale prebúdajte Pána. V tom je naše zakotvenie,“ zakončil náš hlbkový ponor doc. Altrichter.

Nasledovala slávnostná svätá omša, ktorú celebroidal olomoucký arcibiskup Mons. Jan Graubner. Z jeho kázne, ktorou sa k nám prihovril, by som chcel vyzdvihnúť tieto tri myšlienky, hodné hlbšieho zamyslenia:

1. „...
preklad slova

do řeči skutků = sv. Cyril a Metod DNES...“

2. „...fascinace Kristem – když mě uchvátil, chci to, co chce On...“

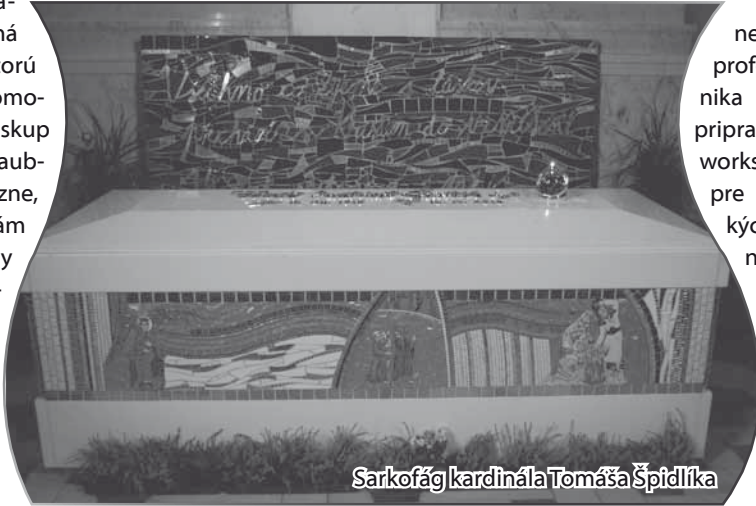
3. „...kneží uchvácení Kristem budou strhávat lid ku víře...“

V závere svätej omše sme každý osobne prijali krížik z rúk kňaza, posvätený arcibiskupom, ktorý je replikou kríža nájdeného v Uherském Hradišti, pochádzajúceho z 9. storočia. Na svojej zadnej strane má starogrécky nápis, ktorý v preklade znie: „Ježiš Kristus je svetlo, život a víťazstvo.“

Naobedovaní a oddýchnutí sme sa o 13.30h opäť zišli v bazilike na prednášku profesora M. Rupnika SJ, ktorý nás vyzval k skutočnému, bytostnému vzťahu s Kristom. „Lebo spasení

ste milosťou skrze vieru; a to nie je z vás, je to Boží dar,“ píše sv. Pavol Efezanom (Ef 2, 1-10). Vystríha nás pred formalitou, pred tak bežnou tendenciou predstavovať si a domnievať sa, že sa „spasím“ svojimi skutkami,

k modlitbe v pravdivosti, k radikálnemu prijatiu Kristovho ľudstva, ktoré môžeme žiť s ním tak, ako ho žil On. Len tak sa staneme svetlom, len tak získame život, len tak dosiahneme víťazný veniec.

Sarkofág kardinála Tomáše Špidlíka

Po úžasnej prednáške profesora Rupnika boli pre nás pripravené rôzne workshopy (Biblia pre malých i veľkých, Ikonografia náhrobku kard. Tomáša Špidlíka, Mučeníci 20. storočia) a diskusné skupinky.

Na záver sme sa

svojou prísnu askézou, svojou zbožnosťou. V skutočnosti však Boha v srdci nemám, som tam len ja sám. V skutočnosti sa bojí riskovať pre Krista a vstupovať do hmly jeho tajomstiev, do ktorých ma pozýva.

„Ak ste nezažili spásu Krista, ktorá vás môže oslobodiť, oslobodiť od vás samých, zastavte sa! Nemá zmysel pokračovať. Len ten, kto bol mŕtvy a Kristus ho zachránil, bude skutočným ohlasovateľom.“ Profesor Rupnik ďalej citoval Makária Veľkého: „Sú takí, ktorí chcú vysvetliť med. Ale keď rozprávajú, hneď vieš, že ho nikdy nejedli.“

Profesor Rupnik nás upriamil na to, že život s Kristom znamená nechať sa ním prestúpiť. Tak sa naše ľudstvo stáva teofanickým (Gal 2,20). Pozval nás

pod vedením prešovských grécko-katolíckych bohoslovcov pomodlili pobožnosť Akatist k Bohorodičke Panne Márii ako poďakovanie za nádherný deň.

Celý program 9. stretnutia bohoslovcov Českej a Slovenskej republiky na Velehrade sa skončil približne o 16.15h, kedy sme sa už presunuli k autobusu, aby sme sa vrátili do svojich rodín v Napájedlách a okolí. Hostitelia nás už čakali s plnými stolmi jedál a množstvom otázok.

Po nedeľnej svätej omši, ktorú celebroidal náš pán rektor, a po skvelom rodinnom nedeľnom obede sme sa na balení vydali na spiatočnú cestu. Dovidenia Napájedlá, dovidenia Velehrad, o dva roky sme tu snáď opäť. Máme z čoho čerpať...

„AMERICAN BOYS“ ALEBO

MICHAL LACKO, PETER SZELES
FOTO: ARCHÍV AUTOROV

PRÁZDNINY ZA „VELKOU MLÁKOU“

Michal Lacko Keď sa mi začiatkom kalendárneho roka naskytla možnosť zúčastniť sa dvojmesačného pobytu v Spojených štátoch amerických, priznám sa, dosť dlho som váhal. Po roku strávenom v seminári som zvažoval, či chcem naozaj obetovať dva mesiace prázdnin a stráviť ich tisíce kilometrov od rodiny a od domova. Avšak, nakoniec som sa rozhodol, že to skúsím... a neľutoval som.

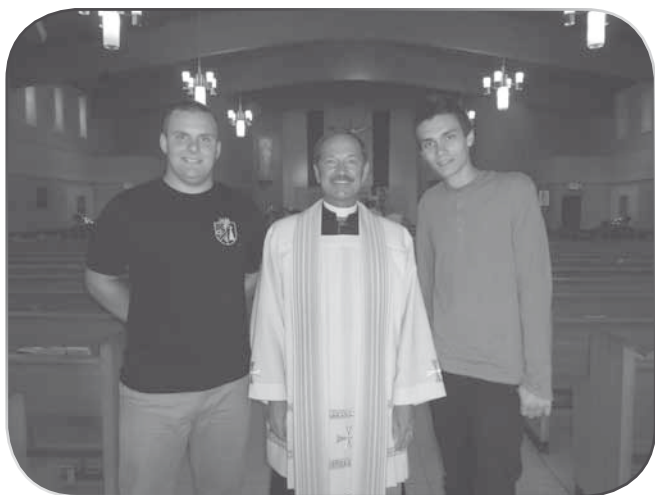
Bolo niečo okolo tretej hodiny nad ránom, 16. júl, deň spomienky na Pannu Máriu Karmelskú, keď som odchádzal z domu na letisko v Košiciach – priznám sa, so zmiešanými pocitmi. Bol som plný očakávaní, ale zároveň som sa trošku obával, ako to celé zvládnem tak ďaleko od domova. Avšak, cestu aj celý pobyt som zveroval do rúk Nebeskej Matky a potom to už všetko išlo ako po masle.

Dva mesiace sme spolu s ďalším seminaristom Petrom strávili v štáte OHIO, v diecéze Youngstown. S odstupom času môžem povedať, že mi návšteva oveľa viac dala, ako vzala. Mal som možnosť dopodrobna nazrieť do kuchyne Katolíckej cirkvi v Amerike, spoznať trošku americkú mentalitu a nemenej aj veľmi odlišnú – typicky „americkú“ kultúru. Na niekoľko dní sme navštívili sedem rôznych farností, množstvo kňazov, zúčastnili sme sa duchovnej obnovy seminaristov a ku koncu pobytu sme strávili aj týždeň s bohoslovcami v tamojšom kňazskom seminári. Najkrajšie spomienky budem mať určite na návštevy mnohých katedrál – napr. v Youngstowne, Pittsburghu, Chicagu, Cincinnati, Kentucky a pod. Boli to miesta preniknuté posvätnom. Avšak, zaujímavé bolo pozorovať veľké rozdiely oproti našej košickej katedrále, najmä

v architektúre, keďže väčšina z nich má „len“ okolo sto rokov. Navštívili sme aj dvoch kňazov z Košickej arcidiecézy, ktorí sa rozhodli slúžiť práve v Spojených štátoch, pretože tamojšia diecéza trpí nedostatkom mužov ochotných slúžiť Bohu celý svoj život.

Cestu do Ameriky sme začínali na sviatok Panny Márie. Vyšlo to veľmi pekne, keď sme zasa celý pobyt mohli zavŕšiť na slávnostnej (slovenskej) svätej omši ku cti Sedembolestnej Panny Márie, patrónky Slovenska. Každoročne ju organizujú potomkovia slovenských emigrantov, ale aj Slováci, ktorí odišli len pred pár rokmi do Ameriky, aby sa tak stretli a modlili sa za krajinu, ktorá je uložená hlboko v ich srdciach. Po svätej omši nám neostávalo nič iné, len si zbaliť veci a na druhý deň ráno zamieriť na letisko, keďže náš návrat domov sa neúprosne blížil.

Ďakujem Bohu za možnosť zúčastniť sa takého obohacujúceho pobytu a verím, že nadobudnuté skúsenosti budem vedieť v budúcnosti aj zúročiť vo svojej pastoračnej praxi. Som veľmi vďačný aj diecéze Youngstown za vrelé prijatie a takisto aj seminárnym predstaveným za ponúknutú príležitosť.

Peter Szeles

Moje prvé letné prázdniny, už ako seminarista, som mal možnosť stráviť v Spojených štátoch, v diecéze Youngstown.

Rozhodnutie to veru nebolo ľahké, pretože som musel obetovať čas, ktorý som

mohol stráviť s najbližšími a priateľmi. Hneď od prvého momentu, keď som sa dozvedel o tejto možnosti, rezonovala v mojej mysli úvaha, ktorej zakončením po vytrvalej modlitbe bola odpoveď áno.

Napokon sa toto rozhodnutie začalo realizovať. Ani som sa nenazdal a nastal termín odchodu. Po niekoľkohodinovom lete som sa ocitol na americkom kontinente. Tam nás už čakali kňazi, ktorí nás sprevádzali počas celého pobytu v USA. Tieto dva mesiace boli plné zážitkov a nových skúseností, no v pamäti mi najviac rezonujú stretnutia s miestnymi veriacimi. Títo nás prijali do spoločenstva a správali sa k nám veľmi priateľsky. Každodenné sväté omše, na ktorých sme mali možnosť miništrovať, stretnutia a farské pikniky nám umožnili spoznať cirkev aj za hranicami Slovenska.

Bola to pre mňa obohacujúca skúsenosť aj vďaka tomu, že sme každý víkend strávili v inej farnosti. Náš program, pripravený mnohými kňazmi diecézy, bol skutočne bohatý nielen po duchovnej stránke, ale aj na zábavu. Napríklad nemôžem zabudnúť na moju cestu do Chicaga s Mons. Polandom a Mišom Lackom, počas ktorej sme navštívili mesto South Bend, kde je Univerzita Notre Dame, a taktiež aj na rodinu, u ktorej sme bývali a mali spoločný program, až kým sme nedorazili do nášho cieľa Chicaga.

Som vďačný Bohu, že ma obdaroval skúsenosťami a dal mi milosť spoznať mnohých srdečných ľudí, ktorí majú celkom iný pohľad na svet ako my v Európe. A predsa sú však otvorení pre Lásku.

SDM 2013 - RIO DE JANEIRO

MARTIN TULEJA
FOTO: INTERNET

Brazília, dejisko Svetových dní mládeže (SDM) 2013. Začal by som svojou skúsenosťou, ktorú som mal na predchádzajúcom stretnutí mládeže – v Madride. Na letisku Cuatro Vientos, kde sa konal záverečný program SDM 2011, bola vedľa našej skupinky aj skupina Brazílčanov. Po tom, čo Svätý otec Benedikt XVI. vyhlásil ďalšie miesto konania SDM, a teda Rio, všetci Brazílčania sa veľmi tešili. Nevedel som, čo to znamená pre obyvateľov organizovať takéto podujatie, ale keď som videl ich radosť a objatia, vedel som, že je to veľká túžba. Túžba privítať Sv. otca spolu s mládežou na takomto stretnutí, ktoré je hlavne stretnutím s Kristom. Som si istý, že už vtedy sa na toto stretnutie začali pripravovať. Bolo na nich vidieť, ako keby chceli svojím úsmevom povedať: „Pozývame vás. Príďte, čakáme na vás.“

Brazília má viac ako 193 miliónov obyvateľov na rozlohe 8 514 877 km². Pre porovnanie: Slovensko má 5,4 miliónov obyvateľov a rozlohu 49 036 km². Samotné mesto Rio, v ktorom sa toto stretnutie konalo, má viac ako 11 miliónov obyvateľov, čo je dvakrát viac ako celé Slovensko. Mesto je známe karnevalmi, sambou a peknými plážami s bielym pieskom. Najznámejšou plážou je Copacabana, na ktorej sa odohrával aj program SDM 2013. Nad mestom sa vypína gi-

gantická socha Ježiša Krista Vykupiteľa. Mesto je taktiež známe veľkou chudobou a kriminalitou, najmä v odľahlejších častiach mesta. Mladí, ktorí sa stretnutia v Rio zúčastnili, hovorili, že im neodporúčali navštevovať takéto miesta. Ale aj napriek takejto situácii a diaľke do Brazílie prišlo 5 mil. mladých ľudí. Málo alebo veľa? Všetci účastníci vydali pekné svedectvo, že aj v dnešnom svete – tak ťažko skúšanom – žije mládež, ktorá zastáva pravé hodnoty, rastie

z Krista a chce pomôcť iným v ich chudobe či v smútku. Nechce bolesť ľudí, kriminalitu alebo zločin, ale chce svoj mladý život stavať na Kristovi, radosti, láske a obetavosti. Sv. otec to dobre vie, vidí to na všetkých mladých ľuďoch z celého sveta a hovorí: „Drahí priatelia, nezabudnite, ste poľom viery! Ste Kristovi atléti! Ste budovateľmi krajšej Cirkvi a lepšieho sveta.“

Pri tomto príhovore sa pá-

pež František všetkých opýtal: „Chcete budovať Cirkev?“ Odpoveď mladých znela: „ÁNO, áno, chceme budovať Cirkev.“ „To sa mi páči,“ boli nasledujúce slová pápeža. Keďže Brazília je krajinou futbalu, aj Sv. otec použil futbalovú terminológiu, aby ukázal, aká má byť taktika budovateľov Cirkvi a aktérov dejín sveta: „Hrajte do útoku! Prihravajte dopredu, budujte lepší svet, svet bratov, svet spravodlivosti, lásky, pokoja, bratstva, solidarity. Vždy hrajte do útoku!“

Keď som rozprával s mladými, čo sa zúčastnili tohto stretnutia, boli nadšení. Vidieť na pápežovi, že rozumie tomu, čo potrebujú, že im chce byť on sám na blízku. Svojimi slovami a povzbudením ukázal, že vkladá nádej práve do tejto generácie. Stotožňuje sa taktiež so slovami blahoslaveného Jána Pavla II., ktorý hovoril o mladých ľuďoch, že sú nádejou Cirkvi. A práve rodná krajina tohto, už čoskoro svätého pápeža, bude mať tú česť privítať ďalšie stretnutie, stretnutie mladých budovateľov Cirkvi. Poľsko sa už teraz pripravuje na rok 2016 a iste spolu so svojím svätcom nás tam srdečne pozývajú. Na záver ešte jedno posolstvo pápeža Františka: „Nesledujte život, z balkóna“, vstúpte doprostred neho tak, ako to urobil Ježiš.“

„SLOVENSKÉ RIO“ - R13

JOZEF VAŠKO

FOTO: ARCHÍV AUTORA

Jedného krásneho slnečného dňa, v piatok ráno 26. júla 2013, sme sa parťia šiestich mladých ľudí rozhodli vycestovať za dobrodružstvom do Ružomberka na Národné stretnutie mládeže. V tom istom čase sa organizovalo svetové stretnutie mladých v brazílskom meste Rio de Janeiro. „Slovenské“ stretnutie mladých začínalo v piatok popoludní a končilo v nedeľu popoludní. Všetko sa začalo pred železničnou stanicou v Ružomberku, kde množstvo ľudí čakalo na registráciu. Po jej skončení sme sa usmernení určenými dobrovoľníkmi išli ubytovať. Keď sme sa po dlhej ceste konečne ubytovali, dostavili sme sa na „miesto činu“. Epicentrom celého diania bola hala „koniareň“, kde sa odohrával celý program.

Program sa začal otváracím ceremoniálom s názvom „RIO COPACABANA“. Bolo to prepojenie s Riom de Janeirom. Mne osobne sa tento úvod veľmi páčil. Popoludnie pokračovalo svätou omšou, ktorú celebraval spišský biskup Štefan Sečka. Po nej sme sa všetci spoločne navečerali. Nasledovalo rozdelenie do skupín, v ktorých sme sa všetci zoznámili a začali prvú aktivitu – vydali sme sa cez celé mesto, modliac sa krížovou cestu. Cieľ bol pri kostole na kopci. Večer, po skončení krížovej cesty, nasledovala prednáška. Po nej sme sa ešte poďakovali za spoločne prežitý deň krátkou modlitbou a vybrali sa na miesto svojho ubytovania, aby sme

si oddýchli a načerpali nové sily. Samozrejme, nie všetci sme išli späť. Mnohí dobrovoľníci ešte pripravovali program a pracovali, len aby všetko prebiehalo v ďalší deň bez komplikácií.

V sobotu ráno sme s radosťou vykročili do nového dňa s očakávaním toho, čo nám prinesie. Začali sme, ako inak, raňajkami v našich „prechodných“ domovoch. Následne sme sa vybrali do viacerých kostolov, kde už pre nás mali rôzne arcidiecézy pripravené modlitby a duchovné slovo do dňa. Potom sme sa

opäť všetci vybrali do „koniarne“. Nasledovala katechéza s bratislavským eparchom Petrom Rusnákom, rôzne svedectvá a umelecké vystúpenia. Ďalej bola práca v skupinkách a po nej sv. omša, ktorú celebraval košický arcibiskup Bernard Bober. Popoludní nás čakali workshopy a taktiež predstavenie 44 reholí, 7 hnutí a rehoľná kaviareň. Tiež sme mali možnosť vyspovedať sa, využiť službu ucha (duchovný roz-

hovor), adorovať či zúčastniť sa iných aktivít. Po večeri program pokračoval spojením sa s mladými v brazílskom Riu prostredníctvom televízneho prenosu. Vyvrcholením dňa bola večerná vigília, ktorá sa skladala z liturgie slova, niekoľkých svedectiev, spoločnej adorácie a „kultúrneho“ programu.

V nedeľu ráno po raňajkách sme sa presunuli do haly, kde bola ranná modlitba. Po skončení modlitby nasledovala katechéza s bratislavským pomocným biskupom Jozefom Haľkom, taktiež svedectvá a kultúrny program. Trochu neskôr bola práca v skupinkách a po jej skončení nasledoval multimedialny ruženec s trnavským arcibiskupom Jánom Oroschom. Keď sme sa všetci naobedovali, vyrazili sme spoločne na kalváriu, kde bola záverečná sv. omša, ktorú celebraval kardinál Jozef Tomko. Ten nás povzbudzoval k tomu, aby sme boli radostnými mladými kresťanmi a aby sme šíрили evanjelium života všade tam, kde sa nachádzame. Na záver nás otec kardinál vyslal ako apoštolov do rôznych kútov Slovenska, aby sme svedčili svojimi životmi o Kristovi.

Ja osobne som bol veľmi povzbudený z celého priebehu tohto stretnutia. Stretol som tam nových ľudí, vypočul som si rôzne svedectvá i duchovne sa obnovil. Celý tento víkend, strávený na Národnom stretnutí mladých, hodnotím pozitívne a už sa teším na Krakov 2016.

LUMEN FIDEI - O SVETLE VIERY

MICHAL LACKO
FOTO: INTERNET

Ked' Svätý otec František 29. júna tohto roku, na slávnosť svätých apoštolov Petra a Pavla, svojím podpisom potvrdil text novej encykliky „LUMEN FIDEI“ (Svetlo viery), množstvo ľudí – veriacich i neveriacich – ostalo v očakávaní. Čo nám pápež František chce povedať svojou prvou encyklikou? Práve o prvej encyklike každého Petrovho nástupcu možno povedať, že je akýmsi „programovým vyhlásením“ rozbiehajúceho sa pontifikátu. Encyklika pápeža Františka je postavená na kľúčovom bode, ktorý hovorí, že viera je skúsenosťou vzťahu.

V slovenskom vydaní je 70 – stranová encyklika rozdelená do štyroch kapitol. Každá z nich nesie názov podľa príslušnej state zo Svätého písma, ktorá danú kapitolu najviac charakterizuje. Nie je tajomstvom, že autorom prvých dvoch kapitol je emeritný Svätý otec Benedikt XVI. a autorom ostatných dvoch kapitol je súčasný Petrov nástupca – pápež František. V Prológu je svetlo viery charakterizované ako „veľký dar, ktorý nám priniesol Ježiš a ktorý sa v Jánovom evanjeliu predstavuje takto: „Ja som prišiel na svet ako svetlo, aby nik, kto verí vo mňa, neostal vo tmách.“ (Jn 12,46).“

Mottom úvodnej kapitoly je text z Prvého listu svätého apoštola Jána (4,16): „Uverili sme láske.“ Pápež ako príklad uvádza vieru Abraháma, na ktorého sa Nebeský Otec obrátil skrze slovo. Abrahám síce nevidí Boha, no počuje jeho hlas. Takto viera nadobúda osobný charakter a viaže sa na počúvanie – počúvanie Boha vo vlastnom živote. Je to viera, ktorej protagonistom nie je výlučne Boh, ale aj veriaci, ktorý počuje Boží hlas a prijíma Jeho pozvanie. Svätý otec v tejto súvislosti vieru označuje ako „odpoveď na Slovo, ktoré človeka oslovuje osobne, je TY, ktoré nás volá po mene.“ Medzi základné body tejto časti, nepochybne, patrí interpretácia viery ako „spoľahnutie sa na Boha“, ktorý dokazuje človeku svoju spoľahlivosť denno-denne, len človek si ju až tak často neuvedomuje.

*„Viera je nezištný Boží dar,
ktorý si vyžaduje pokoru i odvahu
dôverovať a zveriť sa,
aby človek mohol vidieť žiarivú cestu
stretnutia
medzi Bohom a ľuďmi.“ (LF 14)*

Druhá časť encykliky nesie vo svojom názve citát z knihy proroka Izaiáša (7,9): „Ak neuveríte, nepochopíte.“ Prvú polovicu tejto kapitoly venuje autor vzťahu viery a pravdy, ako aj poznaniu pravdy skrze vieru a lásku. Svätý otec píše: „Poukazovať na spojivo medzi vierou a pravdou je dnes, viac než inokedy, dôležité pre krízu pravdy, v ktorej žijeme. V súčasnej kultúre je pravdivé len to, čo človek dokáže vytvoriť a zmerať prostredníctvom vedy. Pravdivé je len to, čo robí život pohodlnejším a ľahším.“ Svätý otec čitateľa vyzýva k dialógu medzi vierou a rozumom a zároveň ho povzbudzuje, aby sa tohto dialógu nebál. Na základe viacerých citácií z Evanjelia podľa Jána sú vysvetľované dôležité úlohy, ktoré pri poznávaní vierou zohrávajú ľudské zmysly. Kapitola je zavŕšená opisom vzťahu viery a teológie.

„Pretože viera je svetlo, pozýva nás čím hlbšie sa doň ponárať, čoraz viac skúmať horizont, ktorý osvecuje, aby sme lepšie poznali to, čo milujeme.“ (LF 36)

V tretej kapitole sa Svätý otec František venuje otázke odovzdávania viery. Pápež si názov kapitoly „požičal“ od svätého apoštola Pavla – konkrétne z jeho listu Korinťanom (15,3), kde sa píše: „Odovzdávam vám, čo som prijal.“ Predstavuje tu svätú cirkev ako Matku našej viery, ktorá nás počas života učí používať jazyk viery. V spoločenstve cirkvi je potrebné učiť sa nielen vzťahu k sebe samému – k svojmu „JA“ – ale aj k budovaniu vzájomného spoločenstva, teda „MY“. Pápež František píše: „Kto sa otvoril Božej láske, počul jej hlas a prijal jej svetlo, nemôže si tento dar nechať pre seba. Keďže viera je počúvaním a videním, aj sa odovzdáva ako slovo a ako svetlo.“ Zdôrazňuje tu odovzdávanie viery z generácie na generáciu, nevyhnutnosť osobnej a spoločnej modlitby i potrebu Desatora pre rast vo viere, ako aj pre plnohodnotné odovzdávanie viery iným. Tretia kapitola je zavŕšená v téme jednoty a celistvosti viery.

„Ako vo veľkonočnej liturgii svetlo jednej sviece zažína toľké iné sviece, aj viera sa šíri, takpovediac, kontaktom, z jedného na druhého.“ (LF 37)

Posledná, štvrtá kapitola encykliky – „Boh im pripravuje miesto“ (Hebr 11,16) – je zameraná na sociálny rozmer viery. Venuje sa otázkam spoločného dobra a vzťahu viery a spravodlivosti. Viera je predstavená ako základ ľudstva, ktorý musí nevyhnutne vychádzať už z rodinného prostredia. Pápež František píše: „V rodine viera sprevádza všetky životné obdobia, počínajúc detstvom – deti sa učia dôverovať láske svojich rodičov – preto je dôležité, aby rodičia v rodine pestovali spoločné praktiky, vedúce k rozvoju viery svojich detí.“ Viera v spoločnosti umožňuje nielen vzájomné odpustenie, ale aj garantuje víťazstvo dobra nad zlom.

„Viera nie je svetlom, ktoré rozptýli všetky naše temnoty, ale lampa, ktorá v noci vedie naše kroky. A to stačí, aby človek mohol napredovať na svojej životnej ceste.“ (LF 57)

Bodkou „Lumen fidei“ je modlitba k Panne Márii ako Matke Cirkvi a Matke našej viery. Encyklika „O svetle viery“ sa nám snaží viac priblížiť praktickú, osobnú (nie súkromnú!) vieru ako odpoveď človeka na Božie volanie. Svätý otec sa snažil poukázať na potrebu spoločenstva cirkvi i na nevyhnutnosť odovzdávania viery z generácie na generáciu. Neponúka iba „tvrdú teológiu“, práve naopak, podáva čitateľovi teologické pravdy, vhodne doplnené príkladmi z prirodzeného prostredia človeka – z rodiny, zo zamestnania či zo spoločnosti ako takej. Snaží sa čitateľovi ukázať cestu, ako aplikovať vieru do praktického každodenného života a do vzťahov jedného voči druhému.

Prijmeme pozvanie Svätého otca Františka a aj cez toto jeho dielo objavujeme viac do hĺbky svoju vieru a posilňujeme svoj vzťah s Nebeským Otcem!

DUCHOVNÁ OBNOVA

*RÁNO TICHU ŤA BUDÍ.
HVIEZDY UŽ SPIA.
SLNCE PO TVÁRI ŠTEKLÍ ŤA.
ANI SLOVO NECHÝBA.*

*PRÁZDNY STÔL A STOLIČKA
ŤA ČAKAJÚ.
ODPOVEĎ NA TVOJE OTÁZKY
NEMAJÚ.*

*MODLITBA ROZVIAŽE TI JAZYK
A TY CHVÁLIŠ PÁNA.
NIE JE TO LEN BEŽNÝ ZVYK,
MODLIŤ SA TAK ZARÁNA.*

*ROZJÍMAŠ NAD TÝM,
ČO V PÍSME ČÍTAŠ.
V MODLITBE SA TICHU PÝTAŠ:
„NAOZAJ ŤA MILUJEM?“*

*A TAK V TICHU HĽADAJ PÁNA,
LEBO TICHU HOVORÍ HLASNEJŠIE
AKO SLOVO,
ČO Z ÚST VYCHÁDZA.*

TADEÁŠ JACKO

NOTA BENE

Večer pred spaním nám otec špirituál, „dáva punktá“, a teda ponúka zopár myšlienok na rozjímanie v nasledujúce ráno. Mnohé z nich nás nesú potom celý deň či aj dlhšie obdobie. Úryvky z nich ponúkajú nasledujúce riadky...

Ak chceš, aby sa ti splnili sny, nespíš dlho spať.

Ten, kto vie, a vie, že to vie, je múdry.

Výchova je orba. Viera, to je sejba. A večný život je žatva.

Sklamanie je horšie ako zranenie.

Hriech je stále nejaká nepravda alebo neláska.

Sľabosť je ľudská. Sila je božská.

Priznanie nie je ponížujúce. A zapieranie nie je povyšujúce.

Nie je vzácne všetko, čo sa líqoce. A nie je všetko krásne, čo sa páči.

Pane, nechcem moc a slávu, ale daj mi múdrosť a silu.

Ak verí človek len sám sebe, nemá to budúcnosť.

Kto na začiatku nedokázal počúvať svoje svedomie, ten sa možno poučí utrpením.

Naša závisť trvá vždy dlhšie než šťastie tých, ktorým závidíme.

Z muža spraví opicu alkohol, zo ženy móda.

Milosrdenstvo nie je zhovievavosť a tolerantnosť voči hriechu, ale postoj, ktorý umožňuje nápravu.

Čisto túžiť po Bohu je lepšie ako vlastniť celý svet.

Boh je nekonečná láska. Opačkom lásky nie je nenávisť, ale ľahostajnosť.

Boh nás nestvoril na to, aby nás opustil.

Keď máte málo, stále môžete veriť ľži, že keď budete mať viac, budete šťastnejší.

Nikdy nezačínaj končiť. A nikdy neprestávaj začínaj.

Kto stratí vieru, nemá už čo stratiť.

Honba za sľasťou sa často mení na závislosť.

Len múdri spoznajú hlúposť. Hlupáci nespoznajú ani múdrosť, ani hlúposť.

Boh dáva orechy. Ale lúskaj ich musíme sami.

**„Panna počne a porodí syna a dajú mu meno Emanuel,“ čo v preklade znamená: Bôh s nami.
(Mt 1, 23)**

**Blízkosť Boha, nie len počas Vianoc,
vyprosujú košičkí seminaristi.**

